Prima instanță: Judecătoria Soroca, sediul central (judecător Ghenadie Tocaiuc)

Dosarul nr. 2a-301/2025 (PIGD: 2-24064425-03-2a-25022025)

CURTEA DE APEL NORD

Colegiul civil și de contencios administrativ

D E C I Z I E

5 februarie 2026 municipiul Bălți

Instanța în componența:

Stanislav Grosu, *președintele completului*

Alina Țihonschi

Radu Holban, *judecători*,-

cu participarea grefierei Roxana Iacubovscaia,-

examinând, în ședință de judecată publică, apelul declarat de S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, reprezentată de avocatul Plești Iulian, și apelul declarat de Catana Dina, reprezentată de avocatul Sandu Serghei, împotriva hotărârii Judecătoriei Soroca (sediul central) din 23 decembrie 2024, emisă în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Catana Dina, reprezentată de avocatul Sandu Serghei, în contradictoriu cu S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, intervenienți accesorii Zavadovschi Vladislav și Samanatii Gheorghe, cu privire la încasarea indemnizației unice de deces în urma accidentului de muncă și a dobânzii legale de întârziere,-

C O N S T A T Ă :

I. Pretenţiile reclamantei:

1.La 13 iunie 2024 Catana Dina, reprezentată de avocatul Sandu Serghei, s-a adresat în Judecătoria Soroca (sediul central) cu cerere de chemare în judecată împotriva S.A. ,,Cariera de Granit și Pietriș din Soroca", cu privire la încasarea indemnizației unice de deces în urma accidentului de muncă, prin care a solicitat încasarea de la pârâta S.A. "Cariera de Granit și Pietriș din Soroca" a sumei de 3.287.096,40 (trei milioane două sute optzeci și șapte mii nouăzeci și șase,40) lei cu titlu de indemnizație unică de deces în urma accidentului de muncă, a sumei de 486.301,15 (patru sute optzeci și șase mii trei sute unu,15) lei, cu titlu de dobândă de întârziere pentru neachitarea la timp a îndemnizației unice de deces, precum și compensarea cheltuielilor de asistență juridică.

2. În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamanta a invocat următoarele temeiuri:

În fapt, la 13 mai 2021 au început relaţiile de muncă între pârâta ,,Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca" S.A. şi salariatul Victor Catana, ultimul fiind angajat în funcţia de operator utilaj de mărunţire a pietrei (ciuruitor). În acest sens a fost încheiat contractul individual de muncă nr. 06/21. Potrivit pct. 3.1 din contract, salariatului fiindu-i stabilit un salariu în conformitate cu Instrucţiunea privind salarizarea muncii la întreprindere.

În luna februarie 2023, Catana Dina a solicitat verbal de la unitate să i se ofere informaţia privind drepturile salariale ale soţului şi achitarea acestor drepturi, ca urmare a încetării contractului individual de muncă. Aceste informaţii nu au fost furnizate.

Potrivit contractului individual de muncă, nu este indicată mărimea salariului de funcţie a lui Catana Victor, iar potrivit actelor de salariu, oferite de angajator la momentul primirii salariului, reiese că acesta este unul flotant, pentru luna iunie 2022 a primit un salariu brut de 28931,49 lei, pentru luna iulie 2022 a primit un salariu brut de 25118,01 lei, pentru luna august 2022 a primit un salariu brut de 25118,01 lei, iar pentru luna septembrie 2022 a primit un salariu brut de 21413,86 lei, înscrisurile privind descifrarea salariului fiind anexate la acţiune.

La 04 februarie 2023, a efectuat o interpelare avocaţială în adresa pârâtului privind furnizarea informaţiei despre actele din domeniul muncii, securităţii şi sănătăţii în muncă, la această interpelare a primit refuz din partea pârâtei. La 03 martie 2024 în mod repetat a efectuat interpelarea respectivă, suplimentar fiind solicitate şi actele referitoare la salariu şi drepturile salariale ce trebuie achitate, indemnizaţii, sporuri sau alte drepturi salariale şi concediile nefolosite. Datorită inacţiunilor pîrîtului a depus plângere la Inspecţia teritorială de muncă Drochia.

La 22 martie 2023 au fost informaţi despre rezultatele verificării întreprinderii, şi a fost furnizată informaţia privind ultimul salariu (decembrie 2022) al defunctului Catana Victor şi componentele acestuia, astfel acesta fiind în sumă de 27392,47 lei.

La *****, la unitatea Fabrica de concasare şi sortare a pietrişului care aparţine pârâtei, s-a produs accidentul de muncă, soldat cu decesul lui Catana Victor. Inspecţia teritorială Drochia, prin intermediul inspectorului de muncă, Vovc Alexandru a cercetat accidentul de muncă şi la 20 martie 2023 a întocmit Proces-verbal de cercetare a accidentului de muncă mortal, ulterior la 22 martie 2023 a expediat dosarul privind cercetarea accidentului, Procuraturii Soroca.

La 23 martie 2023 în Registrul de evidenţă a sesizărilor cu privire la infracţiuni al Procuraturii Soroca, au fost înregistrate materialele parvenite de la Inspecţia teritorială de muncă Drochia. Astfel potrivit materialelor respective, şi anume Procesul verbal al cercetării accidentului de muncă soldat cu decesul persoanei, s-a constatat că, la *****, aproximativ la orele 10:30 min cet. Catana Victor, născut la *****, salariat la S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca”, cu sediul în mun. Soroca, str. Cosăuţilor 4, a decedat, în rezultatul încălcării de către factorii de decizie ai angajatorului a prevederilor legislative şi a actelor normative din domeniul securităţii în muncă, a neajunsurilor constructive şi imperfecţiunii utilajelor, admiterii la lucru a personalului fără pregătire profesională corespunzătoare, fiind strivit de utilajele în funcţiune.

Potrivit Raportului de expertiză judiciară nr. 202229C0068 din 06 februarie 2023, moartea cet. Catana Victor, a survenit la *****, ora 22:05, în rezultatul *****, ca consecinţă a *****, cu *****, *****multiple bilateral cu *****, ***** şi formarea de *****, *****, *****, ceea ce se confirmă prin examinarea cadavrului şi adeverite prin investigaţiile de laborator. La examinarea medico-

legală a cadavrului s-au depistat următoarele leziuni corporale: *****, *****, *****, ***** bilateral cu *****, ***** şi formarea de *****, *****, *****, *****, ***** *****. *****pe frunte, faţă, spate şi coapsa dreaptă, *****, umărul stâng, braţul stâng, leziunile corporale depistate sunt vitale şi s-au produs în perioada cuprinsă între 24-48 ore până la deces, în rezultatul acţiunii traumatice a unui obiect contondent prin mecanism de lovire, presiune, fricţiune cu şi de acesta, au legătură cauzală directă cu decesul şi se califică ca vătămare corporal gravă periculoasă pentru viaţă.

Astfel, la 07 aprilie 2023, de către procurorul în procuratura raionului Soroca, Bodiu Serghei a fost adoptată Ordonanţa de începere a urmăririi penale, conform indicilor infracţiunii prevăzute de art. 183 din Codul penal, adică încălcarea de către o persoană cu funcţie de răspundere sau care gestionează o organizaţie comercială, obştească sau altă organizaţie nestatală a tehnicii securităţii, a igienei industriale sau a altor reguli de protecţie a muncii, dacă această încălcare a provocat accidente cu oameni sau alte urmări grave.

La 21 iulie 2023, a expediat în adresa pârâtului o Notificare prin care a solicitat calcularea şi plata în beneficiul reclamantei a indemnizaţiei unice pentru decesul salariatului Catana Victor, în urma accidentului de muncă suferit la unitatea pârâtei. Această Notificare a fost recepţionată de pârâtă la 25 iulie 2023.

Potrivit prevederilor art. 861 alin. (2) din Codul civil, când nu există un termen stabilit de executare a obligaţiei, atunci debitorul trebuie să execute în termen de 7 zile din momentul primirii somaţiei sau altui document echivalent. Acest termen a expirat la 01 august 2023, astfel pentru perioada imediat următoare sunt în drept să calculeze dobânzi de întârziere.

Menționează că, în urma acţiunilor de urmărire penală şi de cercetare a accidentului de muncă a fost stabilit că în cadrul întreprinderii pârâte sunt încălcate grav normele de securitate în muncă şi lipsesc utilajele necesare producţiei, care să fie omologate cu dispozitive care ar asigura securitatea folosirii lor, şi care să fie fabricate după anumite standarte, în realitate acestea fiind improvizate şi reparate chiar de către lucrătorii care le utilizează, care nu au calificarea cuvenită, astfel, S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca”, încalcă obligaţiile stabilite de securitate şi protecţie în muncă, în temeiul prevenţiei generale şi celei speciale.

Invocă că, potrivit pct. 1 din Regulamentul cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a indemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 513 din 11.08.1993, în afară de despăgubire, care se efectuează în modul stabilit de lege, întreprinderea este obligată, conform art. 18 din Legea securităţii şi sănătăţii în muncă nr. 186-XVI din 10 iulie 2008, să plătească o indemnizaţie unică. Pct. 2 din Regulament stabileşte că, întreprinderea este scutită de plata îndemnizaţiei unice, prevăzute de legislaţie, dacă dovedeşte că accidentul de muncă nu-i poate fi imputată. In conformitate cu pct. 8 din Regulament, în cazul decesului angajatului, survenit în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, cuantumul îndemnizaţiei unice pentru persoanele care beneficiază de acest drept se stabileşte în suma rezultată din înmulţirea salariului mediu anual al celui decedat cu numărul de ani compleţi pe care acesta nu i-a supravieţuit pînă la vîrsta de şaizeci de ani, dar nu mai puţin decît zece salarii medii anuale. Salariul lunar al decedatului, potrivit informaţiei nr. 46 din 22.03.2023, furnizate de Inspecţia teritorială de muncă Drochia, care se confirmă şi prin celelalte înscrisuri anexate la acţiune, constituia suma de 27392,47 lei. Salariul anual în asemenea mod, constituie, suma de 328709,61 lei. Potrivit pct. 9 din Regulamentul numit, pentru calcularea îndemnizaţiei unice, salariul mediu anual al accidentatului se determină pentru perioada de decontare de doi ani (24 luni calendaristice-de la data de 1 pînă la data de 1) premergători pierderii capacităţii de muncă ori decesului angajatului în urma unui accident de muncă sau a unei afecţiuni profesionale.

3. Pe parcursul examinării cauzei în instanța de fond, prin cererile de majorare a cuantumului pretențiilor din acțiune reclamanta Catana Dina și-a concretizat pretenția nr. 2 din acțiune, prin majorarea cuantumului dobâzii de întârziere la suma de 579.348,49 lei. (fila dosarului 42; 67, 117; 133, volumul I).

4. Prin Încheierea Judecătoriei Soroca (sediul central) din 12 septembrie 2024 s-au atras în proces Zavadovschi Vladislav și Samanatii Gheorghe, în calitate de intervenienți accesorii de partea pârâtului (fila dosarului 63, volumul I).

II. Soluția instanţei de fond:

5. Prin hotărârea Judecătoriei Soroca (sediul central) din 23 decembrie 2024 (fila dosarului 181, volumul I), cererea de chemare în judecată menționată în pct. 1 *supra* a fost admisă parțial, dispunându-se:

*”Se încasează de la S.A. ,,Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, IDNO 1003607003198, sediul mun. Soroca , str. Cosăuțului, 4, în beneficiul lui Catana Dina născută la *****, IDNP *****, domiciliată în *****, suma de 381062,40 (trei sute optzeci și unu mii șaizeci și doi lei, patruzeci bani) lei cu titlu de indemnizație unică de deces, sumă de 69661,16 (șaizeci și nouă mii șase sute șaizeci și unu lei șaisprezece bani) lei cu titlu de dobândă de întârziere, suma de 8220 (opt mii două sute douăzeci) lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.*

Se încasează de la S.A. ,,Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, IDNO 1003607003198, sediul mun. Soroca , str. Cosăuțului, 4, în beneficiul statului taxa de stat de a cărei plată reclamanta a fost scutită la depunerea acțiunii în sumă de 14071,68 (patrusprezece mii șaptezeci și unu lei șaizeci și opt bani) lei.

Se încasează de la S.A. ,,Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, la bugetul Judecătoriei Soroca (c/f 1007601000241, cont IBAN MD09TRPAAA142310A01199AA) cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească în legătură cu înștiințarea judiciară în sumă de 82,50 (optzeci și doi lei cincizeci bani) lei.”

III. Solicitarea apelantei Catana Dina:

6. Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe reclamanta Catana Dina, reprezentată de avocatul Sandu Serghei, la 24 decembrie 2024 a formulat o cerere de apel preliminară (fila dosarului 185, volumul I), iar la 03 aprilie 2025 a depus apel cu indicarea motivelor de fapt și de drept în temeiul art. 364 și art. 365 Cod de procedură civilă, solicitând admiterea apelului și modificarea hotărârii Judecătoriei Soroca (sediul central) din 23 decembrie 2024, prin admiterea integrală a acțiunii, adică și în partea pretențiilor respinse (fila dosarului 229-234, volumul I).

IV. Solicitarea apelantei S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”:

7. Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe pârâta S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, reprezentată de avocatul Plești Iulian, la 23 ianuarie 2025 a formulat o cerere de apel preliminară (fila dosarului 189, volumul I), iar la

4 aprilie 2025 a depus apel cu indicarea motivelor de fapt și de drept în temeiul art. 364 și art. 365 Cod de procedură civilă, solicitând admiterea apelului și modificarea hotărârii primei instanțe prin admiterea integrală a acțiunii, adică în partea pretențiilor respinse (fila dosarului 236-242, volumul I).

V. Argumentele apelantei Catana Dina:

8. În motivarea apelului, apelanta Catana Dina a invocat următoarele argumente.

În fapt, la 13.06.2024, apelanta-reclamantă Catana Dina a depus cerere de chemare în judecată împotriva pârâtei Societatea pe acţiuni "Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca" privind încasarea indemnizaţiei unice de deces ca urmare a accidentului de muncă, încasarea dobânzii de întîrziere şi a cheltuielilor de asistenţă juridică.

Ulterior, în baza cererii reprezentantului pârâtei, prin încheierea instanţei sesizate cu prezenta acţiune, au fost atraşi în proces în calitate de intervenienţi accesorii Samanatii Gheorghii şi Zavadovschii Vladislav.

Pe parcursul examinării fondului cauzei, a fost majorat cuantumul pretenţiilor din acţiune.

La 13 mai 2021 între defunctul Catana Victor şi pârâtă a fost încheiat contractul individual de muncă, care a încetat odată cu decesul primului.

Anterior, Catana Victor a mai activat la unitatea pârâtă, în aceiaşi funcţie.

În conformitate cu prevederile art. 5 din CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţa de judecată în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

Conform prevederilor art. 27 alin. (1) din CPC, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanţilor la proces. în primul rând a părţilor, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecăţii, precum şi de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea şi mijloacele procedurale de apărare.

La 23 decembrie 2024 prin Hotărîrea Judecătoriei Soroca, sediul central, a fost admisă parţial acţiunea.

Cu Hotărârea respectivă, reclamanta Catana Dina nu este de acord partial. Consideră că aceasta este pasibilă de modificare din următoarele considerente:

Din înscrisurile administrate în prezenta cauză civilă şi care coroborează între ele, s-a stabili că, la 23.12.2022, la unitatea Fabrica de concasare şi sortare a pietrişului care aparţine pârâtei, s-a produs accidentul de muncă, soldat cu decesul lui Victor Catana.

Inspectoratul de Stat al Muncii, prin intermediul inspectorului de muncă Vovc Alexandru, a cercetat accidentul de muncă şi la 20.03.2023 a întocmit Procesul-verbal de cercetare a accidentului de muncă mortal, ulterior la 22.03.2023 a fost expediat Dosarul privind cercetarea accidentului, Procuraturii Soroca.

La 23.03.2023 în Registrul de evidenţă a sesizărilor cu privire la infracţiuni al Procuraturii Soroca, au fost înregistrate materialele parvenite de la Inspectoratul de Stat al Muncii.

Potrivit Procesului verbal descris, s-a constatat că, la 23.12.2022, aproximativ la orele 10:30 min. cet. Victor Catana, născut la *****, salariat la S.A. “Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca'', cu sediul în mun. Soroca, str. Cosăuţilor 4, a decedat, în rezultatul încălcării de către factorii de decizie ai angajatorului a prevederilor legislative şi a actelor normative din domeniul securităţii în muncă, a neajunsurilor constructive şi imperfecţiunii utilajelor, admiterii la lucru a personalului tară pregătire profesională corespunzătoare, fiind strivit de utilajele în funcţiune.

Potrivit Raportului de expertiză judiciară nr. 202229C0068 din 06.02.2023, moartea cet. Catana Victor, a survenit la 24.12.2022, ora 22:05, în rezultatul *****, ca consecinţă a *****, cu *****, *****multiple bilateral cu *****, ***** şi formarea de *****, *****, *****, ceea ce se confirmă prin examinarea cadavrului şi adeverite prin investigaţiile de laborator.

La examinarea medico-legală a cadavrului s-au depistat următoarele leziuni corporale: *****, *****, *****, ***** bilateral cu *****, ***** şi formarea de *****, *****, *****, *****, ***** *****. *****pe frunte, faţă, spate şi coapsa dreaptă, *****, umărul stâng, braţul stâng, leziunile corporale depistate sunt vitale

şi s-au produs în perioada cuprinsă între 24-48 ore până la deces, în rezultatul acţiunii traumatice a unui obiect contondent prin mecanism de lovire, presiune, fricţiune cu şi de acesta, au legătură cauzală directă cu decesul şi se califică ca vătămare corporală gravă periculoasă pentru viaţă.

Astfel, la 07.04.2023, de către procurorul în procuratura raionului Soroca, Serghei Bodiu a fost adoptată Ordonanţa de începere a urmăririi penale, conform indicilor infracţiunii prevăzute de art. 183 alin. (2), din Codul penal, adică încălcarea de către o persoană cu funcţie de răspundere sau care gestionează o organizaţie comercială, obştească sau altă organizaţie nestatală a tehnicii securităţii, a igienei industriale sau a altor reguli de protecţie a muncii, dacă această încălcare a provocat accidente cu oameni sau alte urmări grave.

Suplimentar potrivit Procesului verbal de cercetare a accidentului de muncă din 20.03.2023 s-a constatat că la orele 10:00 maistrul fabricii, intervenientul Samanatii Gheorghe a întrebat pe staţie dacă toţi lucrătorii sunt gata de lucru, după aceea a dat comandă maşinistului transportoarelor şi liniilor de producţie, Ceban Mihail, să pornească fabrica. Ceban Mihail a dat două semnale sonore şi a pornit fabrica. După un timp de pornire operatorul transportoarelor Doncenco Vitalii a observat, că patinează transportorul LK-3 şi pe raţie i-a comunicat maistrului fabricii. După ce, Doncenco Vitalii s-a dus la transportorul LK-3 şi cu lopata a început să presoare nisip de concasare pe tamburul transportorului, după aceea transportorul a început să funcţioneze normal, fară patinare. Lucrătorii Catana Victor şi Doncenco Vitalii s-au pornit pe la locurile de muncă. Ajungând la capătul transportorului LK-3, au observat că transportorul LK-18 tot nu se pornea, patina (aluneca), deoarece era încărcat cu material. Ei s-au întors înapoi. Transportoarele LK-18 şi LK-2 deja erau oprite. Concasatorist, Rudoi Valeriu şi maistru Samanatii Gheorghe, cu lopeţile descărcau transportorul LK-18 de material. Lucrătorii Catana Victor şi Doncenco Vitalii s-au pornit la ajutor spre transportorul LK-18, însă Doncenco Vitalii s-a pornit spre concasator centrifug, iar Catana Victor s-a coborât pe scară de la postul de comandă principal, dorind să treacă peste transportorul LK-2. În momentul cînd Catana Victor a călcat cu piciorul pe bandă, transportorul s-a pornit. Din explicaţiile date de maşinistul transportoarelor şi liniilor de producţie, Ceban Mihail, reiese că după ce a fost descărcat transportorul LK-18, maistrul Samanatii Gh. i-a dat comandă să pornească transportorul tară să verifice, dacă lucrătorii se află la posturile sale de muncă. După cîteva secunde s-a auzit

strigătul lui Rudoi Valeriu pentru a fi oprit transportorul LK-2. în timpul cercetării accidentului de muncă s-a constatat că maşinistul transportoarelor şi liniilor de producţie, Ceban Mihail a fost admis la lucru fară Permis de exercitare pentru funcţia dată şi nu a fost învăţat şi instruit pentru deservirea acestor maşini şi mecanisme. Totodată, s-a stabilit, că pornirea ulterioară a mecanismelor şi utilajelor, dacă au fost oprite, nu este combinată cu dispozitivul care asigură semnalizarea sonoră înainte de pornirea acestor utilaje. Transportorul LK-2 nu este dotat cu dispozitiv pentru oprirea de urgenţă a transportorului din oricare punct pe toată lungimea lui (odgon, frînghie, sîrmă) şi nu este dotat cu dispozitiv de deconectare a transportorului în caz de oprire (patinare) a benzii.

Munca prestată de defunctul Catana Victor în funcţia dată, constituie muncă în condiţii grele şi vătămătoare. În temeiul Hotărîrii Guvernului nr. 1487 din 31.12.2004 cu privire la aprobarea Listei-tip a lucrărilor de muncă cu condiţii grele şi deosebit de grele, vătămătoare şi deosebit de vătămătoare pentru care salariaţilor li se stabilesc 4 sporuri de compensare, este indicată activitatea cu indexul: CB.14.A.002 şi Extracţia în carieră a pietrei de calcar, granit, ipsos, gresie şi altor materiale pentru construcţii şi DI.26.A.002 şi anume concasarea şi măcinarea materiei prime din piatră şi aigilă, lucrările care le executa defunctul se încadrează în categoria condiţiilor grele şi vătămătoare.

Potrivit pct. 3 din aceiaşi Hotărîre, raportarea unor lucrări aparte la anumite lamuri este convenţională. Astfel, dacă o lucrare cu condiţii nocive este atribuită la o ramură anume, lucrarea în cauză se va considera nocivă şi în toate celelalte ramuri în care, conform procesului tehnologic, ea se execută. În baza muncii efectuate, angajatorul era obligat să stabilească sporuri salariale în conformitate cu Codul muncii, convenţia colectivă în ramura construcţiilor pentru anii respectivi şi alte acte normative din domeniu.

Potrivit art. 9 alin. 1, din Legea privind securitatea şi sănătatea în muncă, angajatoiul este obligat să asigure securitatea şi sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele ce ţin de activitatea desfaşurată. Alin. 2, prevede că, în cazul în care angajatorul apelează la servicii externe de protecţie şi prevenire, el nu este exonerat de responsabilităţile sale în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă. Alin. 3 stabileşte, obligaţiile lucrătorilor în domeniul securităţii şi sănătăţii în munca nu aduc atingere principiului responsabilităţii angajatorului.

Potrivit prevederilor legale menţionate, chiar dacă angajatorul (pârâta) a desemnat o persoană în calitate de responsabil pentru secui itatea şi sănătatea în muncă, aceasta nu duce la absolvirea pârâtei de răspunderea pentru decesul salariatului.

Mai mult, cauza directă a accidentului de muncă este admiterea persoanelor fară instruirea necesară la lucru şi fără permis de exercitare, neajunsurile constructive şi imperfecţiunea utilajelor, or, din declaraţiile intervenientului date în şedinţă de judecată s-a stabilit că utilajele se defectau foarte des, iar reparaţia era efectuată chiar de către însăşi salariaţi care nu aveau calificarea necesară. Însă acest lucru este interzis expres din cauza insecurităţii utilizării acestor echipamente.

Astfel vina pârâtei în producerea accidentului de muncă este demonstrată, mai mult contrariul nu a fost probat.

Referitor la vina salariaţilor Catana Victor, Samanatii Gheorghe şi Zavadovschi Vladislav, la producerea accidentului de muncă, considerăm că aceasta este una neînsemnată, fiind în proporţie maximă de 5 % cumulată, indicând la faptul că 95 % din vină aparţine unităţii angajatoare. Dacă utilajele care erau puse la dispoziţia salariaţilor erau în stare perfectă de funcţionare, nu aveau neajunsuri constructive, erau dotate cu echipamente de oprire urgentă atunci acest accident de muncă putea fi evitat, or, salariatul Catana Victor cînd a executat lucrarea de deblocare a transportorului blocat, călcînd pe banda transportoare, aceasta nu se afla în mişcare, respectiv potrivit normelor de securitate el a purces la efectuarea deblocăiii acesteia. La caz reiterăm că, datorită specificului muncii şi cunoscînd cu certitudine pericolul la care este expus salariatul în momentul funcţionării acestor utilaje, este lesne de înţeles că nimeni nu se va expune riscului să se afle sau să calce pe banda transportoare care se află în mişcare, astfel şi Catana Victor a purces la deblocarea respectivă cunoscînd cu certitudine că aceasta este oprită şi nu reprezintă un pericol pentru acesta, acţiunile acestuia fiind în corespundere cu cerinţele securităţii muncii.

Potrivit prevederilor Legii privind securitatea şi sănătatea în muncă şi pct. 2 din Regulamentul cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a indemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale aprobat prin

Hotărârea Guvernului nr. 513 din 11.08.1993, stabileşte că, întreprinderea este scutită de plata indemnizaţiei unice, prevăzute de legislaţie, dacă dovedeşte că accidentul de muncă nu-i poate fi imputată, respectiv suntem în prezenţa inversării sarcinii probaţiunii, iar pârâta nu a demonstrat lipsa culpei în producerea accidentului de muncă.

În conformitate cu pct. 8 din Regulament, în cazul decesului angajatului, survenit în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, cuantumul indemnizaţiei unice pentru persoanele care beneficiază de acest drept se stabileşte în suma rezultată din înmulţirea salariului mediu anual al celui decedat cu numărul de ani compleţi pe care acesta nu i-a supravieţuit pînă la vîrsta de şaizeci de ani, dar nu mai puţin decît zece salarii medii anuale.

Potrivit pct. 9 din Regulamentul numit, pentru calcularea indemnizaţiei unice, salariul mediu anual al accidentatului se determină pentru perioada de decontare de doi ani (24 luni calendaristice-de la data de 1 pînă la data de 1) premergători pierderii capacităţii de muncă ori decesului angajatului în urma unui accident de muncă sau a unei afecţiuni profesionale.

Din înscrisurile administrate în cauza civilă desprindem că salariul lui Victor Catana era unul flotant, însă nicidecum nu este în mărime de 6939 lei lunar, după cum susţine reprezentantul pârâtei. înscrisurile prezentate de partea reclamantă privind descifrarea salariului sunt în coroborare cu informaţiile contabile prezentate de partea pârâtă, unde este descrisă că salariul net anual al defunctului CATANA Victor, pentru anul 2022, achitat prin intermediul cârdului bancar, constituie suma de 91 732 lei şi 53 bani. Totodată din aceiaşi informaţie reiese că reţinerile din salariul defunctului pentru anul 2022 au constituit suma de 110 505 lei şi 15 bani, rămînînd o sumă creditară pe numele defunctului în mărime de 8661 lei şi 20 bani. Din această informaţie deducem că, potrivit regulii generale, însumarea acestora constituie salariul tarifar sau de funcţie al decedatului. In acest sens, sumele reţinute de angajator trebuie să intre în calculul salariului de funcţie sau brut al defunctului, astfel prin adunarea acestor două valori obţinem suma de 202.237 lei şi 68 bani, la care se adaugă suma rămasă de 8661,20, în asemenea mod obţinem suma de 210.898 lei şi 88 bani, sumă care constituie salariul anual al accidentatului.

Aceste sume descrise indică la faptul că nu erau înregistrate în Registrele contabile ale întreprinderii. Totuşi, înscrisurile privind descifrarea salariului (pe lunile iunie, iulie, august, septembrie 2022) prezentate de reclamantă, vin să confirme faptul că salariul lui Victor Catana, era în mărimea indicată în aceste înscrisuri, o, angajatorul efectua reţinerea din aceste sume însă acestea nu erau declarate şi înregistrate oficial.

Menţionează reclamanta că sumele indicate în înscrisurile privind componentele salariului prezentate de partea pârâtă, sunt reflectate şi în Anexa la Nota contabilă nr. 319 din 01.10.2024, şi care coincid pe fiecare lună prezentată.

Potrivit acestei anexe, 15 salarii anuale ale accidentatului constituie suma de 3 163 483 lei şi 20 bani.

Mai mult, este dubios faptul că pârâta a prezentat Nota contabilă cu suma salariului mediu de 6939 lei şi 02 bani, fară a prezenta şi înscrisuri care ar confirma aceste chestiuni, or, întreprinderea participa la raportul juridic respectiv, în calitate de profesionist şi era obligată să ducă evidenţa timpului de muncă şi achitarea salariului corepunzător volumului acestei munci.

Din declaraţiile intervenientului accesoriu, Samanatii Gheorghe, reiese că salariaţii întreprinderii pârâte primeau salariu reieşind din orele lucrate şi din cantitatea (tonajul) materiei prime produse, fiind încă o dată demonstrat că salariul este cu mult mai mare decât cel înregistrat de angajator.

Reclamanta este de acord cu vinovăţia mixtă la producerera accidentului de muncă, stabilită de instanţa de fond, însă nu este de acord cu stabilirea gradului de vinovăţie a defunctului în proporţie de 50% or din înscrisurile prezentate reiese că cauzele care au dus la producerea accidentului de muncă sunt în proporţie de 95 % dependente de angajator, fiind instituită şi o prezumţie, care nu a fost răsturnată de pârâtă sau alte persoane interesate, respectiv alt coraport de vinovăţie nu a fost demonstrat.

Raportul de expertiză extrajudiciară prezentat de partea pârâtă este unul inadmisibil (după cum a invocat şi în cadrul examinării în instanța fond), acesta fiind dispus şi realizat în mod unilateral de către partea adversă, fară implicarea tuturor celor cointeresaţi.

La caz menționează că Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 794-801 din 26.06.2023, nu este opozabil reclamantei Catana Dina şi nu poate produce efecte faţă de aceasta întrucât ea nu a fost înştiinţată despre efectuarea acestei expertize, or, la acel moment compania cunoştea cu siguranţă că Catana Dina este parte interesată şi urma să o invite la cercetări. Mai mult, acest înscris a fost realizat după o perioadă de aproximativ 6 luni după producerea accidentului, iar situaţiile cercetate în această expertiză sunt depăşite şi neactuale.

În drept, cererea de apel este întemeiată pe prevederile art. 357, 364, 365, 376, 385, 386, Cod de procedură civilă.

VI. Argumentele apelantei S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”:

9. În motivarea apelului, S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” a invocat următoarele argumente.

- circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin;

- concluziile instanţei de fond, sunt în contradicţie cu circumstanţele pricinii;

- instanța a încălcat normele de drept material şi procedural.

Instanţa de fond nu a dat apreciere următoarelor prevederi ale Regulamentului cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a indemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de munca sau unei afecţiuni profesionale, adoptat prin Hotărîrea Guvernului nr. 513 din 11 august 1993: ”*Întreprinderea este scutită de plata indemnizaţiei unice, prevăzute de legislaţia în vigoare, dacă dovedeşte că accidentul de muncă sau afecţiunea profesională nu-i poate fi imputata.*”

Instanța de fond a concluzionat neîntemeiat că, ”*culpa în producerea accidentului de muncă soldat cu deces aparţine atât angajatorului S.A. „Cariera de G ranit şi Pietriş Soroca”, cât şi salariatului Catana Victor, care a incalcat prevederile legale din domeniul muncii, or conform pct. 7 al procesului-verbal nr. ISM -2023-PV-24 din 20 martie 2023 privind cercetarea accidentului de muncă mortal, rezultă că cauzele producerii accidentului de munca soldat cu decesul lui Catana Victor a servit: - încălcarea instrucţiunilor de securitate şi sănătate in*

muncă, - neajunsuri constructive şi imperfecţiuni ale utilajelor; - admiterea la lucru a personalului fără pregărire profesională corespunzătoare."

În primul rând, instanţa de judecată urma să ţină cont de exprimarea repetată a sincerului regret adresat lui Catana Dina din partea companiei pentru evenimentele ce au avut loc la data de ***** în raport cu soţul acesteia.

Instanţa urma să aprecieze că S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca" nu a avut intenţii de a leza drepturile căruiva din salariaţi, ba şi mai grav să admită riscurile cauzării de traumatizme căruiva din salariaţi, întreaga activitate a companiei fiind în strictă coraborare cu normele legale. Iar careva probe în acest sens lipsesc căci nu este suficient să existe doar un act administrativ prezentat de intimată, care să aibă caracterul exclusiv şi decisiv în speţa dată.

Instanţa de fond urma de a da apreciere şi calificare comportamentului uman şi moral al S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca" în raport cu Catana Dina şi Catana Victor, manifestat prin:

- aducerea sincerelor regrete şi condoleanţe de către administraţia companiei imediat după eveniment;

- acordarea mijloacelor financiare cu titlu de ajutor material şi ajutor la suportarea cheltuielilor de înmormîntare.

- participarea la negocieri directe la data de 15 februarie 2024 în localul „Salat" din or. Soroca, a companiei (prin intermediul avocatului) cu Catana Dina, unde din partea acesteia au emanat următoarele declaraţii: „*Pretenţii – cele pevăzute de lege*"; "*Să fi fost altă lume demul se achitau*"; "*Dacă suma se achită plîngerile la poliție se retrag*"; "*Nu cunoc termenele de plată, trebue să discut cu avocatul*"; "*Eu doresc să soluționăm pe cale pașnică, să fiu mulțumită*"; "*Ar trebui să ne înțelegem că suntem oameni*".

Apelanta atrage atenţia că intimata a confirmat această întâlnire. Iar compania a rămas foarte îngrijorată în urma unor asemenea declaraţii, care aveau conţinut: incert, diluat şi şantajabil dispersate inclusiv de normele morale, cărora instanţa de fond urma să le dea apreciere, în circumstanţele lipsei negaţiei din partea intimatei.

Instanţa de judecată nu a analizat că capetele de pretenţii ale acţiunii intimatei, erau întemeiate doar pe procesul-verbal emis de Inspectoratul de Stat al Muncii nr. ISM -2023-PV-24 din 20.03.2023 privind cercetarea accidentului de muncă.

Instanţa de fond a ignorat circumstanţa că compania apelantă S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca” inclusiv salariaţii de la acea dată: Vladislav Zavadovschi şi Gheorghe Samanatii, toţi au contestat procesul-verbal emis de Inspectoratul de Stat al Muncii nr. ISM -2023-PV-24 din 20.03.2023 privind cercetarea accidentului de muncă, drept dovadă servind încheierea Judecătoriei Chişinău, sediul Rîşcani, din 09.09.2024 în cauza civilă nr. 3-1003/2023 (dosar la care a fost conexat și dosarul nr. 3-1004/2023): „S.A. „Cariera de G ranit şi Pietriş din Soroca" către Inspectoratul de Stat al Muncii RM privind anularea actului administrativ”, cauză civilă care până în prezent nu este finalizată în instanţa de fond. Adică lipseşte o hotărâre judecătorească irevocabilă în cauza sus-menționată, ce are obiect de examinare contestarea legalităţii procesului-verbal emis de Inspectoratul de Stat al Muncii nr. ISM -2023-PV-24 din 20.03.2023.

Instanţa urma să aprecieze că intimata nu putea proba pretenţiile din acţiune exclusiv pe un act administrativ contestat, soarta căruia este incertă în calitatea sa de probă.

La fel urma să fie evidenţiată suficient circumstanţa că nu pot constitui temei de încasare a indemnizaţiei unice nici faptul că de către SUP IP Drochia este investigată cauza penală cu nr. 2023328008 intentată în temeiul art. 183 alin. (2) CP, care nici măcar nu a fost expediată în instanţa de judecată şi unde lipseşte o hotărîre judecătorească irevocabilă privind culpa S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca”, fie a căruiva angajat din cadrul companiei.

Mai mult, în această cauză penală compania nu are până în prezent calitate procesuala de bănuit sau învinuit, fapt ce reflectă lipsa probelor ce ar atesta culpa directă a companiei.

Instanţa de fond urma să ţină cont că acţiunea intimatei este întemeiată exclusiv pe concluziile redactate în conţinutul procesului-verbal emis de Inspectoratul de Stat al Muncii nr. ISM -2023-PV-24 din 20 martie 2023 privind cercetarea accidentului de muncă, unde se indică pretinsa culpă a angajaţilor S.A.

„Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca”: Zavadovschi Vladislav şi Samanatii Gheorghe, proces-verbal contestat de către aceştia.

Mai mult, instanţa nu a prezentat argumente în sensul respingerii criticilor aduse acţiunii de către pârrâtî și intervenienți, invocând formal că acestea nu şi-au găsit confirmare. Dar chiar şi aşa, instanţa urma să aprecieze că în principal conţinutul procesului-verbal emis de Inspectoratul de Stat al Muncii nr. ISM - 2023-PV-24 din 20.03.2023 privind cercetarea accidentului de muncă, care în primul rând indică direct asupra culpei a lui Catana Victor în producerea accidentului de munca la data de ***** potrivit căruia: ”*Catana Victor- ciuruitor Fabricii de concasare și sortare a pietrișului, care a încălcat pct. 1.14 din Instrucţiunea nr. 51 de securitate şi sănătate în muncă malşinistul ciurului...*”

S-a ignorant de instanță textul redacțional din prima pagină, abzațul de jos a procesului-verbal emis de Inspectoratul de Stat al Muncii nr. ISM-2023-PV-24 din 20.03.2023 privind cercetarea acidentului de muncă, care are următorul conținut:

”*Din materialele de cercetare a accidentului, explicațiile martorilor oculari, persoanelor cu funcție de răspundere (explicațiile se anexează) s-au stabilit următoarele:*

...După un timp de pornire maşinistul transportoarelor Doncenco Vitalii a observat, că patinează transportorul ЛК-3 și pe rație i-a comunicat maistrului fabricii. După ce, Doncenco Vitalii s-a dus la transportorul ЛК-3 şi cu lopată a început să presoare nisip de concasare pe tamburul de conducere a transportorului. În ajutor i-a venit și Catana Victor, care tot a presurat nisip de concasare pe tamburul transportorului. După aceea transportorul ЛК-3 a inceput lucrul în regim normal, fără patinare. Lucrătorii Catana Victor şi Doncenco Vitalii s-au pornit pe la locurite lor de muncă. Ajungând la capătul transportorului ЛК-3 au observat, că transportorul К-18 tot nu se pornea, patina, deoarece era încărcat cu material. Ei s-au întors înapoi. Transportoarele АК-18 şi АК-2 deja erau oprite. Concasatorist, Rudoi Valeriu şi maistru, Samanatii Gheorghii, cu lopeţile descărcau transportorul АК-18 de material. Lucrătorii Catana Victor şi Doncenco Vitalii s-au pornit la ajutor spre transportorul АК-18. Însă, Doncenco Vitalii s-a pornit spre concasator centrifug (БХС), iar Catana Victor s-a Coborât pe scară de la postul de comandă principal (vezi foto nr.1), vrând să treacă peste

transportorul ЛК2. În momentul când Catana Victor a călcat cu piciorul transportatorul ЛК2 s-a pornit (vezi foto nr. nr. 4, 5)”

În circumstanțele în care reclamanta își întemeiază expres capetele de pretenții din acțiune pe procesul-verbal emis de Inspectoratul de Stat al Muncii nr. ISM-2023-PV-24 din 20.03.2023 privind cercetarea accidentului de muncă, instanța urma să țină cont de constatările din acest act juridic/administativ și să aprecieze gravitatea acțiunilor comise de Catana Victor. Urma de apreciat că actul administrativ individual nu a fost contestat de intimată, respectiv Catana Dina este de acord cu concluziile din acesta Ele urmau a fi apreciate din întregul său conținut, cu toate concluziile.

Mai mult, absolut nejustificat s-a ajuns la concluzia că vina angajatului Catana Victor constitue doar ½ din cauzele ce au dus la acest eveniment. Căci nu s-a analizat circumstanţa că, în primul rând, daca acesta nu păşea pe acel transportator restul nu se întîmplau. Aici instanţa nu a trasat legătura cauzala dintre acţiuni şi consecinţe. Or, pretinsele nereguli depistate/invocate în hotîrâre fie în procesul-verbal nu puteau duce la aceste consecințe în lipsa lui Catana Victor, iar dacă acele pretinse omisiuni nu erau, acțiunea și culpa individuală a lui Catana Victor ar fi avut aceleași consecințe nefaste pentru el. Instanța nu a evidențiat faptul că el era conștient, a acționat intenționat și asumat, pe propriul său risc, fără să întreprindă careva acțiuni pentru a evita traumatizarea sa. Or, raportul de expertiză prezentat de companie și anexat la dosar atestă acest fapt. Astfel este evident din cele expuse supra că soluția instanței de fond, în latura atacată, contravine speței, căci din acest proces-verbal rezultă următoarele concluzii: Catana Victor nu se afla la locul său de muncă. Catana Victor din propria inițiativă a venit în ajutor colegilor săi. Catana Victor înainte de momentul tragic venea de la postul de comandă și nu putea să nu cunoască despre începerea activității fabricii. Catana Victor intenționat și nu pur și simplu din imprutență a încălcat regulile de securitate a mncii.

În continuarea acestei idei, se invocă prevederile pct. 2.2, lit. a), d), f) din Contractul individual de muncă nr. 06/21 din 13 mai 2021 încheiat de Catana Victor cu compania S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, pe care instanța nu le-a apreciat, potrivit cărora acesta ra obligat:

-să execute obligațiile de serviciu conștiincios;

- să respecte disciplina muncii și regulile interne ale companiei;

- să respecte normel de securitate a mncii;

- imediat să informeze angajatorul privind apariția situațiilor ce pun în pericol viața și sănătatea oamenilor.

Instanța nu explică de ce Catana Victor a avut dreptul să încalce aceste prevederi, sau dacă le-a încălcat nu analizează motivele și scopul acestor acțiuni, legătura cauzală. Instanța urma să scoată în evidență toate aceste omisiuni admise de Catana Victor în timpul orelor de muncă la data de *****.

Soluţia emisă evident că contravine prevederilor Regulamentului cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a indemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 513 din 11 august 1993.

Căci soluția emisă/atacată urma fi bazată pe următoarele:

1.„Întreprinderile, organizaţiile şi instituţiile (în continuare - întreprinderea), indiferent de formele lor de proprietate şi de activitate economică, în conformitate cu legislaţia Republicii Moldova poartă răspundere materială pentru prejudiciile cauzate angajaţilor de accidentele de muncă sau afecţiunile profesionale în afară de despăgubire, care se efectuează în modul stabilit de lege, întreprinderea este obligată, conform art. 18 al Legii securităţii si sănătăţii în muncă nr. 186-XV1 din 10 iulie 2008, să plătească o indemnizaţie unică.

2. Întreprinderea este scutită de plata indemnizaţiei unice, prevăzute de legislaţia în vigoare, dacă dovedeşte că accidentul de muncă sau afecţiunea profesională nu-i poate fi imputată.”

Instanţa de fond a ignorat argumentul invocat că în conţinutul procesului-verbal emis de Inspectoratul de Stat al M uncii nr. ISM -2023-PV-24 din 20.03.2023 privind cercetarea accidentului de muncă, nu se indică în mod direct precum că compania S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca” este culpabilă de careva prejudicii cauzate lui Catana Victor.

Nicăieri în textul concluziilor elaborate nu este indicată culpa companiei.

Insuficient a fost apreciat şi analizat conţinutul Raportului de expertiză extrajudiciară nr. 794-801 din 26 iunie 2023, concluziile căruia combat cele invocate de inspectorul muncii în procesul-verbal nr. ISM-2023-PV-24 din 20.03.2023 privind cercetarea accidentului de muncă, fiind relevante următoarele concluzii:

”4. La data de 23.12.2023, circumstanţele care în mod direct au favorizat producerea - acidentului de muncă, soldat cu decesul ciuruitorului Catana Victor, au fost:

a) Deplasarea muncitorului Catana Victor pe teritoriul instalaţiei de prelucrare şi sortare pietrişului prin urcarea lui pe banda transportorului cu bandă „ЛК - 2”;

b) Pornirea transportoarelor cu bandă ale instalaţiei de prelucrare şi sortare a pietrişului fără a se încredinţa de lipsa persoanelor pe sectoarele mobile ale acestora.

5. Din informaţia conţinută în actele prezentate (Fişa de Post, Registrul „Журнал выдачи инструкций по охране здоровья и безопасности труда SA „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca”) reiese, că în ajunul producerii accidentului de muncă din 23.12.2022, angajatul SA „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca”, ciuruitorul Catana Victor era instruit suficient în materie de securitate şi sănătate în muncă pentru efectuarea lucrărilor de ciuruire a pietrişului.

6. La data examinărilor de expertiză în teren (19.05.2023), utilajul implicat în producere accidentului de muncă din 23.12.2022 (transportorul cu bandă „ЛК - 2”) corespunde documentaţiei de proiect a transportorului cu bandă „JlK - 2”.

10. La data examinărilor de expertiză în teren (19.05.2023), echipamentul de muncă, implicat în producerea accidentului din 23.12.2022 (transportorul cu bandă „ЛК - 2”), corespunde documentaţiei de proiect şi în cazul respectării cerinţelor instrucţiunilor, care prevăd modalitatea de deplasare a lucrătorilor pe teritoriul funcţionării utilajului tehnologic şi cerinţelor, care prevăd procedeul de pornire fără pericol a transportoarelor cu bandă, echipamentul de muncă

nominalizat nu putea să pună în pericol securitatea şi sănătatea lucrătorilor, inclusiv şi a salariatului Catana Victor.”

Menţionează apelanta că intimata nu a prezentat/solicitat un alt raport de expertiză care să combată aceste concluzii.

Nu s-a ţinut dat apreciere prevederilor că în sensul art. 1 al Codului muncii RM, angaiator este persoană juridică (unitate) sau persoană fizică care angajează salariaţi în bază de contract individual de muncă încheiat conform prevederilor prezentului cod. Căci Zavadovschi Vladislav şi Samanatii Gheorghe nu sunt persoanele care l-au angajat pe Catana Victor în cadrul S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca.”

Totodată nu au fost prezentate probe că acestea doi făceau parte din administraţia companiei. Respectiv aceştea au fost asimilaţi nejustificat cu compania apelantă.

Nu s-a efectuat referinţă la prevederile Codului muncii relevante speţei şi anume prevederile art. 331 alin. (1), potrivit cărora, angajatorul care în urma îndeplinirii necorespunzătoare a obligaţiilor sale prevăzute de contractul individual de muncă, a cauzat un prejudiciu material salariatului repară acest preiudiciu integral.

În raport cu aceste prevederi menţionează apelanta că intimata nu a probat încălcarea de către S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca” a prevederilor Contractului individual de muncă nr. 06/21 din 13 mai 2021 încheiat cu Catana Victor.

Instanţa urma să evidenţieze că culpa constatată în acţiunile lui Catana Victor, este unică si decisivă ţinând cont de gravitatea acestei culpe, inclusiv forma de vinovăţie (intenţie).

Lăsate fără apreciere au fost și declaraţiile intervenientului accesoriu Samanatii Gheorghe date în cadrul şedinţei de judecată, care expres a relatat cum s-a întâmplat cazul, acesta menţionând că Catana Victor, chiar şi în acea zi a fost instruit la capitolul securitatea muncii, şi tot acesta pe propriul său risc a părăsit locul de muncă şi a ignorat semnalele duble de pornire a fabricii, dorind să treacă neregulamentar şi inexplicabil peste linia de transportare a zăcămintelor minerale.

Au rămas fără de apreciere probele prezentate de intervenientul accesoriu Vladislav Zavadovschi care era plecat peste hotarele RM la data respectivă, iar prin raportul de expertiză judiciară se constata ca acesta a pus la dispoziţia lui Catana Victor echipament de muncă care corespunde documentaţiei de proiect şi nu pune in pericol viaţa şi sănătatea salariaţilor.

Este absolut neîntemeiat ca compania să suporte prejudicii care nu-i sunt atribuite acesteia.

Acţiunea înaintată și soluţia emisă de prima instanță sunt bazate pe emoţii şi afectate de circumstanţa consecinţelor unui eveniment tragic - decesul unui salariat.

Eronate sunt concluziile privind încasarea dobânzii de întârziere, raportate la mărimea indemnizaţiei dispuse spre încasare.

Instanţa nu a avut temei legal de a o încasa pe motiv că în adresa companiei S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca” nu a parvenit o somaţie în acest sens, nici de la persoana direct interesată - Catana Dina, fie de la reprezentantul acesteia care să demonstreze asemenea împuterniciri (procură/mandat), în conformitate cu prevederile Codului civil modernizat, şi anume: art. 362. ”Reprezentarea” și art 374. ”Procura”, coraborate cu prevederile Legii nr. 1260 din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură, art. 52 (2), împuternicirile avocatului se confirmă prin mandatul eliberat de către biroul de avocaţi.

Prima instanţa de judecată a ignorat că lipsesc asemenea împuterniciri în mandatul avocaţial seria MA 1884982 din 31.01.2023 prezentat în copie companiei de către avocatul intimatei, inclusiv lipsa împuternicirilor expres înserate în acesta de a se adresa cu cereri prealabile/notificări din numele şi în interesele lui Catana Dina faţă de compania S.A. ”Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca.” Căci împuternicirile înserate pe copia autentică, dar nu originalul mandatului avocatial în general erau indescifrabile, ilizibile, şi se refereau la reprezentarea lui Catana Dina în instanţa de judecată, fie la etapa de executare, iar pentru procedura extrajudiciară avocatul nu deţinea împuterniciri.

Instanţa de fond nu a elucidat unde anume era înserată această împuternicire.

La caz absenteaza şi o procură în acest sens. Respectiv, toate acestea, raportate la prevederile Codului civil (modernizat), şi anume, articolul 942.

Dobânda de întârziere în executarea obligaţiilor pecuniare, urma a fi respinsă solicitarea ca neîntemeiată.

Instanţa nu a criticat circumstanţa că pe lângă faptul că cererea prealabilă (notificare) din 21 iulie 2023 este adresată companiei de către o persoană fără împuterniciri, acest act juridic nu conţine o sumă concretă spre încasare. Nu conţine data scadentei, nu indică o dată ca fiind scadentă, nu acordă niciun termen pentru executarea benevolă a cererii prealabile.

Făcând referire la prevederile Hotărîrii Guvernului nr. 513 din 11 august 1993 despre aprobarea Regulamentului cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a indemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de munca sau unei afecţiuni profesionale, această cerere fiind contrară prevederilor: ”*18. Cererea de plată a indemnizaţiei unice se depune la întreprinderea care poarta vina pentru accidentul de m uncă sau pentru declanşarea afecţiunii profesionale. 19. În cererea de plată a indemnizaţiei unice se anexează: 1) decizia (copia) organelor de expertiză medicală a vitalităţii cu privire la stabilirea gradului de pierdere a capacităţii de muncă (în procente) a salariatului în urma accidentului de munca sau afecţiuni profesionale; 2) avizul (copia) organului de stat respectiv, care a cercetat cauzele accidentului de muncă sau ale afecţiunii profesionale pentru a determina vina Întreprinderii în producerea accidentului e muncă sau în declanţarea afecţiunii profsionale; 3) documentele care confirmă dreptul la indemnizaţia unică în cazul decesului angajatului (paşaportul copia adeverinţei de căsătorie adeverinţa privind com ponenţa familiei decedatului, inclusiv membru aflaţi la întreţinerea acestuia, sau copia deciziei respective a judecătoriei etc.). 20. Întreprinderea este obligată să examineze cererea de plată a indemnizaţiei unice şi sa ia decizia respectivă în termen de cel mult o lună din ziua depunerii cererii şi a tuturor documentelor aferente. Decizia întreprinderii privind plata indemnizaţiei unice se legalizează printr-un ordin (dispoziţie) al administraţiei întreprinderii. Ordinul (dispoziţia) trebuie să conţină motivaţia acordîrii sau neacordării indemnizaţiei, indicîndu-se persoanele cărora li se plăteşte indemnizaţia unică, cuantumul ei integral, precum şi mărimile părţilor din indemnizaţie susceptibile de plată fiecărei persoane care are dreptul de a primi indemnizaţia unică şi termenele de plată, care nu pot depăşi două luni din ziua depunerii cererii de către persoanele interesate. Copia ordinului (dispoziţiei) administraţiei întreprinderii privind plata*

indemnizaţiei unice sau refuzul motivat, în scris, se înmânează sau se expediază solicitantului în termen de o lună din ziua depunem cererii şi a tuturor documentelor aferente."

Prevederi din care rezultă expres că avocatul a acţionat fară împuterniciri în raportul juridic cu S.A. "Cariera de Granit si Pietriş din Soroca". Mai mult, a prezentat un act juridic neclar definit: cerere prealabila (notificare), care are un dublu sens (Cerere sau informare? Care este totuşi esenţa?), neclar pentru companie, şi in lipsa documentelor indicate expres de actul normativ spre anexare la cererea. Mai mult, nu este clar ce reprezintă acest act: Este somaţie sau cerere în conformitate cu regulamentul menţionat supra.

Instanţa nu a răspuns la aceste întrebări adresate de apărare.

La emiterea soluţiei atacate, prima instanță a neglijat prevederile Hotărârii Plenului CSJ nr. 11 din 03 octombrie 2005 Cu privire la practica aplicării de către instanţele judecătoreşti a legislaţiei ce reglementează obligaţia uneia dintre părţile contractului individual de muncă de a repara prejudiciul cauzat celeilalte părţi, unde în pct. 7 este expres indicat condiţia survenirii răspunderii angajatorului şi anume, doar în căzul neîndeplinirii corespunzătoare de către angajator a obligaţiilor asumate prin contractul individual de muncă care a avut drept rezultate producerea unui accident de muncă. Căci în procesul-verbal nr. ISM -2023-PV-24 din 20.03.2023 privind cercetarea accidentului de muncă, nu este indicat/constatat precum că o careva pievedere a Contractului individual de muncă nr. 06/21 din 13 mai 2021 încheiat cu Catana Victor, ar fi fost încălcată de către S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca."

Reieşind din faptul că capetele de pretenţii faţă de S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca" au fost admise parţial, urma ca şi cheltuielile de judecată sportate de Catana Dina să fie încasate proporţional/procentual cuantumului captelor de pretenţii admise.

În drept, cererea de apel este întemeiată pe prevederile art. 357-394 Cod de procedură civilă.

VII. Poziția părților în ședința instanței de apel:

10. În ședința instanței de apel, apelanta Catana Dina și reprezentantul său, avocatul Sandu Serghei, au pledat pentru admiterea apelului declarat de

reclamantă, solicitând totodată respingerea apelului formulat de pârâta S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”.

11. Reprezentantul apelantei (pârâtei) S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, avocatul Plești Iulian, a pledat în ședința instanței de apel pentru admiterea apelului declarat de pârâtă și, respectiv, pentru respingerea apelului formulat de reclamanta Catana Dina.

12. Reprezentantul intervenienților accesorii - Zavadovschi Vladislav și Samanatii Gheorghe, avocata Cepoi Ina, în ședința instanței de apel a susținut apelul declarat de pârâta S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, respectiv solicitând respingerea apelului declarat de reclamanta Catana Dina.

VI. Aprecierea instanţei de apel:

13. Analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanţii la proces, a materialelor din dosar și a normelor legale relevante speței, instanța de apel conchide că apelul declarat de pârâta S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, urmează a fi respins, iar apelul declarat de reclamanta Catana Dina urmează a fi admis, din considerentele ce succed.

14. În conformitate cu art. 362 alin. (1) Cod procedură civilă, *termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunţării dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu prevede altfel.*

15. Colegiul civil reţine că dispozitivul hotărârii contestate a fost pronunţat la 23 decembrie 2024 (fila dosarului 181). Reclamanta Catana Dina, reprezentată de avocatul Sandu Serghei, a depus cererea de apel la 24 decembrie 2024 (fila dosarului 185, volumul I), iar pârâta S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, reprezentată de avocatul Plești Iulian, a depus cererea de apel la 23 ianuarie 2025 (fila dosarului 189, volumul I). Prin urmare, ambele apeluluri au fost declarate în termenul legal stabilit la art. 362 Cod procedură civilă.

16. În conformitate cu dispozițiile art. 385 lit. c) Cod de procedură civilă, *instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseseze integral sau partial hotărârea primei instanțe, emițând o nouă hotărâre.*

17. În accepțiunea art. 373 Cod de procedură civilă, *instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importantă pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor din apel. Instanța nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.*

18. În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, *fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importantă pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile şi obiecțiile părților şi ale altor participanți la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.*

19. În baza art. 121 din Cod de procedură civilă, *instanța judecătorească reține spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului, iar art. 122 din Codul de procedură civilă prevede că, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante. Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.*

24. În conformitate cu cu art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, *instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectuală, eclarat, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.*

25. Norma cuprinsă la art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă stabilește că, *la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanța pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau*

nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei şi admisibilitatea acțiunii.

26. Art. 239 Cod de procedură civilă reglementează că, *hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanța îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanță şi pe probele cercetate în şedință de judecată. Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanţele care au importantă la soluționarea cauzei şi care au fost verificate în şedinţa de judecată multilateral, complet şi au fost elucidate probele privind circumstanţele constatate ale cauzei.*

27. Din conținutul normelor enunțate *supra* Colegiul Civil reține că, sarcina instanței de apel care derivă din dispozițiile art. 373 alin. (1), (2), (5) Cod de procedură civilă, și constă în verificarea temeiniciei și legalității hotărârii primei instanțe, prin prisma circumstanțelor de fapt și de drept reținute ca fiind constatate, a concluziilor enunțate în acest sens de către instanța de fond în sensul admiterii cererii de chemare în judecată, precum și prin prisma motivelor invocate în apel, a obiecțiilor intimaților și a circumstanțelor de fapt și de drept constatate la examinarea cauzei în ordine de apel.

28. Colegiul Civil reține faptul că, instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare (Hirro Balani c.Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

29. Sursele de Soft Low - Avizul nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, stabilește că o motivație şi o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce iau fost prezentate.

30. Instanța de apel menționează că, art. 6 CEDO garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de aşi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a

circumstanțelor cauzei. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare şi dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

31. Instanța de apel consideră că prima instanță corect a ajuns la concluzia privind temeinicia acțiunii înaintate de reclamanta Catana Dina. Cu toate acestea, la stabilirea cuantumului indemnizației unică de deces în urma accidentului de muncă, instanța de fond nu a aplicat legea materială care urma a fi aplicată.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

Codul civil:

32. Conform art. 1998 alin. (1) Cod civil, *cel care acţionează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăţie este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune.*

33. Conform art. 2005 Cod civil, (*1) Comitentul răspunde de prejudiciul cauzat cu vinovăţie, iar în cazurile expres prevăzute de lege, fără vinovăţie, de către administratorul, salariatul său sau o altă persoană subordonată comitentului (prepus) în funcţiile care i s-au încredinţat.*

34. Art. 2025 alin. (1), (6) Cod civil, prevede că, (1) *Repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situației anterioare (transmiterea unui bun de același gen și de aceeași calitate, repararea bunului deteriorat etc.), iar dacă aceasta nu este cu putință ori dacă persoana vătămată nu este interesată de repararea în natură, prin plata echivalentului bănesc (despăgubire), stabilit prin acordul părților sau, în lipsa unui asemenea acord, prin hotărâre judecătorească.* (6) *Autorul faptei ilicite datorează de asemenea dobîndă de întîrziere la rata determinată conform art. 942 începînd cu data primirii de către persoana care răspunde de prejudiciu a somației de la partea vătămată. Dobînda de întîrziere se calculează din suma despăgubirii sau, în caz de reparare în natură a prejudiciului, din valoarea acelei reparații.*

35. În corespundere cu art. 2026 Cod civil, *(2) Dacă culpa gravă a persoanei vătămate a contribuit la producerea prejudiciului sau la agravarea lui, despăgubirea se reduce potrivit gradului de vinovăţie a persoanei vătămate.*

Codul muncii:

36. Potrivit art. 5 lit. d) din Codul muncii, *unul din principiile de bază ale reglementării raporturilor de muncă şi a altor raporturi legate nemijlocit de acestea, este asigurarea dreptului fiecărui salariat la condiţii echitabile de muncă, inclusiv la condiţii de muncă care corespund cerinţelor securităţii şi sănătăţii în muncă.*

37. Conform art. 10 alin. (2) lit. e) din Codul muncii, *angajatorul este obligat să asigure salariaţilor condiţiile de muncă corespunzătoare cerinţelor de securitate şi sănătate în muncă.*

Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008 (Legea 186/2008)

38. Art. 2 alin. (2) din Legea 186/2008, *stabileşte principiile generale privind prevenirea riscurilor profesionale, protecţia lucrătorilor la locul de muncă, eliminarea factorilor de risc şi de accidentare, informarea, consultarea, participarea echilibrată, instruirea lucrătorilor şi a reprezentanţilor acestora, precum şi liniile directoare generale privind aplicarea principiilor menţionate.*

39. Potrivit art. 9 alin. (1) al Legii 186/2008, *angajatorul este obligat să asigure securitatea şi sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele ce ţin de activitatea desfăşurată.*

40. Conform art. 10 alin. (1), (2) al Legii 186/2008,

(1) În cadrul realizării responsabilităţilor, angajatorul este obligat:

a) să asigure aplicarea dispoziţiilor actelor normative de securitate şi sănătate în muncă, relevante domeniului de activitate, particularităţilor procesului de muncă şi elementelor sistemului de muncă: om, echipamente de muncă, sarcină de muncă, mediu de muncă;

c) să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea securităţii şi sănătăţii în muncă a lucrătorilor, inclusiv pentru prevenirea riscurilor profesionale, pentru asigurarea informării şi a instruirii, precum şi pentru asigurarea mijloacelor necesare.

(2) Angajatorul este obligat să vegheze la adaptarea măsurilor prevăzute la alin. (1), ţinînd seama de schimbarea împrejurărilor, cu scopul de a ameliora situaţia existentă.

41. În conformitate cu art. 19 din Legea 186/2008,

(1) Fiecare lucrător, inclusiv cel care prestează munca la distanţă, îşi va desfăşura activitatea în conformitate cu pregătirea profesională şi instruirea sa, precum şi cu instrucţiunile de securitate şi sănătate în muncă primite din partea angajatorului, astfel încît să nu expună la pericol de accidentare sau de îmbolnăvire profesională nici propria persoană şi nici alte persoane care ar putea fi afectate de acţiunile sau de omisiunile lui în timpul lucrului.

(2) Pentru realizarea dispoziţiilor alin. (1), lucrătorii sînt obligaţi:

a) să utilizeze corect maşinile, aparatele, uneltele, substanţele periculoase, echipamentele de transport şi alte mijloace de producţie;

b) să utilizeze corect echipamentul individual de protecţie pus la dispoziţie şi, după utilizare, să îl înapoieze sau să îl pună la locul destinat pentru păstrare;

d) să comunice imediat angajatorului şi/sau lucrătorilor desemnaţi orice situaţie de muncă pe care au motive întemeiate să o considere un pericol grav pentru securitate şi sănătate, precum şi orice defecţiuni ale sistemelor de protecţie;

g) să însuşească şi să respecte instrucţiunile de securitate şi sănătate în muncă.

42. Potrivit art. 20 lit. d) din Legea 186/2008, *fiecare lucrător este în drept să fie asigurat, din contul angajatorului, cu echipament individual de protecţie.*

43. Conform Instrucțiunii de securitate și sănătate în muncă pentru muncitor nr. 13 aprobată prin ordinul nr. 17C-SSM din 20.09.2021, *muncitorul este obligat să utilizeze echipamentul individual de lucru și echipamentul individual de protecție din dotare corespunzător scopului pentru care a fost acordat, să renunțe la îndeplinirea dispozițiilor, cerințelor cărora contravin regulilor de securitate și*

sănătate în muncă, să întrerupă activitatea şi să refuze să o continue dacă nu sunt respectate cerinţele de securitate, să fie în deplină capacitate de muncă pe durata programului de lucru, astfel încât să nu expună la pericol atât persoana proprie cât şi pe ceilalţi angajaţi, să însuşească şi să respecte instrucţiunile de securitate şi sănătate în muncă specifice activităţii prestate.

44. Regulamentul *privind modul de cercetare a accidentelor de muncă,* aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1361 din 22 decembrie 2005 (cu modificările și completările ulterioare).

45. Regulamentului *cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a indemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale,* aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 513 din 11 august 1993 (cu modificările și completările ulterioare).

CIRCUMSTANȚELE DE FAPT IMPORTANTE ȘI APRECIEREA LOR PRIN PRISMA NORMELOR DE DREPT APLICABILE CAUZEI

46. Audiind participanții la proces, verificând materialele cauzei, instanța de apel consideră că, instanța de fond corect a constatat și reținut la emiterea hotărârii contestate circumstanțele de fapt importante ale cauzei, după cum urmează:

47. La 13 mai 2021 între S.A. „Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, în calitate de *angajator*, și Catana Victor, în calitate de *salariat*, a fost încheiat contractul individual de muncă nr. 06/21, ultimul fiind angajat în funcția de ciuruitor (fila dosarului 11, volumul I).

48. La 25 decembrie 2022 Catana Victor a decedat fapt confirmat prin certificatul de deces seria nr. DG-IV 2008629 (fila dosarului 9, volumul I).

49. Potrivit procesului-verbal nr. ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023 privind cercetarea accidentului de muncă mortal, întocmit de Inspectoratul de Stat al Muncii, s-a constatat că, accidentul de muncă mortal suferit de către Catana Victor a avut loc pe data de *****, în jurul orelor 10:30, la Fabrica de concasare şi sortare

a pietrişului (ДСФ-400) transportatotul (ЛК-2) al S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca” (fila dosarului 18-19, volumul I).

50. În conținutul procesului-verbal nr. ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023 sunt evidențiate următoarele circumstanțe în care s-a produs accidentul:

”*Accidentul de muncă suferit de ciuruitorul Catana Victor, s-a produs în urma strivirii corpului între benza transportorului ЛК-2 şi coşul de acumulare a masei de pietriş. Lungimea benzii ЛК-2 de la tamburul din galerie până la coşul de acumulare a masei de pietriş este de 18 m. Lungimea întreagă a benzii transportorului ЛК-2 este de 90 m*.”

Pct. 5. ”*În timpul cercetării accidentului s-a constatat, că maşinistul transportatoarelor şi liniilor de producţie Ceban Mihail a fost admis la lucru fără Permis de Exercitare pentru funcţia dată şi nu a fost învăţat pentru deservirea acestor maşini şi mcanisme, dar deţine Permis de Exercitare eliberat de ÎS Centrul de Instruire ”immacom Didactic” pentru funcţia de concasatorist (copia se anxează).*

S-a stabilit, că la Fabrica de concasare şi sortare a pietrişului (ДСФ-400) se efectuează lucrări în lipsa fişelor tehnologice (proiectelor de executare a lucrărilor) de deservire a utilajelor şi mecanismelor.

Totodată s-a stabilit, că pornirea ulterioară a mecanismelor şi utilajelor, dacă au fost oprite, după pornirea fabricii de concasare şi sortare a pietrişului (ДСФ-400), nu este combinată cu dispozitivul, care asigură semnalizarea sonoră înainte de pornire a acestor mecanisme şi utilaje. Transportorul ЛК-2 nu este dotat cu dispozitiv pentru oprirea de urgenţă a transportorului din oricare punct pe toată lungimea lui (odgon, frânghie, sârmă) şi nu este dotat cu dispozitiv de deconectare a transportorului în caz de oprire (patinare) a benzii.”

Pct. 7. ”*Cauzele producerii accidentului dependente de:*

7.1 executant (Catana Victor): Încălcarea instrucţiunilor de securitate şi sănătate în muncă.

7.2. mijloace de producţie: Neajunsuri constructive şi imperfecţiuni ale utilajelor.

7.3. sarcina de muncă: Admiterea la lucru a personalului fără pregătire profesională corespunzătoare.”

Pct. 8. ”*Persoanele care au încălcat prevederile actelor legislative şi altor acte normative din domeniul muncii:*

Zavadovschii Vladislav - şef secţie de producere SA „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca”, care nu a luat măsurile necesare, pentru ca echipamentul de muncă pus la dispoziţia lucrătorilor din unitate să poată fi folosit de către lucrători, fără a pune în pericol securitatea sau sănătatea lor şi anume, nu a luat măsurile suficiente necesare, pentru ca pornirea ulterioară mecanismelor şi utilajelor să fie combinată cu dispozitivul, care asigură semnalizarea înainte de pornirea lor; dotarea transportorului ЛК-2 cu dispozitiv pentru oprirea de urgenţă a transportorului din oricare punct pe toată lungimea lui; dotarea transportorului ЛК-2 cu dispozitiv de deconectare a transportorului în caz de oprire (patinare) a benzii, care a încălcat pct. 1 al Secţiunii 1 din Cerinţe Minime Generale de securitate şi sănătate pentru folosirea de către lucrători a echipamentului de muncă la locul de muncă, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.603 din 11.08.2011 Extras: Secţiunea 1 Obligaţii generale ale angajatorilor 1. Angajatorii trebuie să ia măsurile necesare pentru ca echipamentul de muncă pus la dispoziţia lucrătorilor din unitate să corespundă muncii prestate ori să fie adaptat acestui scop şi să poată fi folosit de către lucrători, fără a pune în pericol securitatea sau sănătatea lor.

Samanatii Gheorghii - maistrul Fabricii de concasare şi sortare a pietrişului, care nu a asigurat respectarea securităţii şi sănătăţii în muncă pe sectorul condus şi a admis la lucru personal fără pregătire profesională corespunzătoare, care a încălcat pct. 4.16 şi pct.10.10 din NRS 35-02-91:2008 Cerinţe de securitate industrială la concasarea, sortarea şi îmbogăţirea substanţelor minerale utile nemetafifere. Extras: pct.4.16 Muncitorii, care lucrează la obiecte, trebuie să aibă studii profesionale corespunzătoare tipului de lucrări îndeplinite, trebuie să fie instruiţi privind procedeele inofensive de executare a lucrărilor, să cunoască semnale înştiinţării de avarie, regulile de comportare în timpul avariilor, locurile de amplasare a mijloacelor de salvare şi să ştie să le folosească. Extras: pct. 10.10 Conectarea şi deconectarea unor maşini şi mecanisme cu ajutorul aparaturii de pornire se efectuează de către persoane, care deţin permis pentru deservirea acestor maşini şi mecanisme, au trecut instructajul corespunzător şi au dreptul la deservirea de sine stătătoare a lor. în timpul deconectării pe aparatura de pornire se afişează placatul: „A nu conecta!”.

Catana Victor- ciuruitor al Fabricii de concasare şi sortare a pietrişului, care a încălcat pct. 1.14 din instrucţiunea nr. 51 de securitate şi sănătate în muncă pentru maşinistul ciurului (Инструкция nr. 51 по охране здоровья и безопасности труда для машиниста грохота). Extras: pct. 1.14. Передвижение работников по территории предприятия и фабрики допускается только по предусмотренным для этого проходам, лестницам и площадкам. Перемещение через трубы, желоба, конвейеры и прочие устройства не допускается."

La pct. 9 al procesul-verbal nr. ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023, Inspectoratul de Stat al Muncii a indicat măsurile de lichidare a cauzelor de producere a accidentului și de prevenire a unor eventuale evenimente similare, responsabili pentru realizarea acestor măsuri fiind menționați conducătorii locurilor de muncă, Samanatii Gheorghii și Zavadovschi Vladislav.

51. Prin Ordonanţa din 7 aprilie 2023 emisă de procurorul în procuratura raionului Soroca, Bodiu Serghei, s-a dispus începerea urmăririi penale, conform indicilor infracțiunii prevăzute de art. 183 alin (2) Cod penal, încălcarea de către o persoană cu funcție de răspundere ori de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală a tehnicii securității, a igienei industriale sau a altor reguli de protecție a muncii, dacă această încălcare a provocat accidente cu oameni sau alte urmări grave (fila dosarului 20, volumul I).

52. Potrivit cetificatului de căsătorie CS-V 14566307, Catana Victor, născut la 24 aprilie 1959 s-a aflat în căsătorie cu Catana Dina, născută la 04 mai 1962, de la data de 17 ianuarie 1988 și până la decesul lui Catana Victor, survenit la data de 25 decembrie 2022 (fila dosarului 8-9, volumul I).

53. La 25 ianuarie 2023 notarul Radu Iulian, cu sediul Republica Moldova, orașul Soroca, strada Alexandru cel Bun, 50/4, a eliberat certificatul de calitate de moștenitor pe numele cetățenei Catana Dina cu nr. 2-605, în cadrul dosarului succesoral nr. 709729, în care este indicat că Catana Dina, număr de identificare ***** are statut de moștenitor al averii cet. Catana Vicror, număr de identificare *****, decedat la *****. Prezentul certificat nu are valoarea unui certificat de

moștenitor și poate fi utilizat numai în scopul legitimării moștenitorului în raporturile cu terții (fila dosarului 10, volumul I).

54. Prin cererea prealabilă din 21 iulie 2023 adresată S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş Soroca" de către avocatul Sandu Serghei, în calitate de reprezentant al Dinei Catana, conform mandatului avocațial Seria MA nr. 1884982 din 31 ianuarie 2023 (fila dosarului 25, volumul I), s-a solicitat calcularea și plata în beneficiul Dinei Catana a îndemnizației unice pentru decesul salariatului cauzat în urma accidentului de muncă din cadrul SA „Cariera de Granit şi Pietriş Soroca", suferit de Catana Victor decedat la 25 decembrie 2022, totodată menționându-se că datorită întârzierii calculării și achitării îndemnizației, se va solicita dobânda de întârziere (fila dosarului 21-22, volumul I). Cererea dată a fost recepționată de S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş Soroca" la 25 iulie 2023 (fila dosarului 23, volumul I), însă răspuns nu a fost dat.

55. Astfel, la 13 iunie 2024, Catana Dina, reprezentată de avocatul Sandu Serghei, s-a adresat în instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată împotriva S.A. "Cariera de Granit și Pietriș din Soroca", solicitând încasarea din contul pârâtei S.A. „Cariera de Granit și Pietriș din Soroca" a sumei de 3.287.096,40 (trei milioane două sute optzeci și șapte mii nouăzeci și șase,40) lei, cu titlu de indemnizație unică de deces în urma accidentului de muncă, a dobânzii de întârziere pentru neachitarea la timp a îndemnizației unice de deces în sumă de 579.348,49 (cinci sute șaptezeci și nouă mii trei sute patruzeci și opt,49) lei (conform cererii de majorare a pretențiilor depusă pe parcursul examinării cauzei în prima instanță), precum și compensarea cheltuielilor de asistență juridică.

56. Prin hotărârea Judecătoriei Soroca (sediul central) din 23 decembrie 2024 (fila dosarului 181, volumul I), cererea de chemare în judecată menționată în pct. 1 *supra* a fost admisă parțial, încasându-se de la S.A. „Cariera de Granit și Pietriș din Soroca" în beneficiul Dinei Catana suma de 381.062,40 (trei sute optzeci și unu mii șaizeci și doi lei, patruzeci bani) lei cu titlu de indemnizație unică de deces, suma de 69.661,16 (șaizeci și nouă mii șase sute șaizeci și unu lei șaisprezece bani) lei, cu titlu de dobândă de întârziere, și suma de 8220 (opt mii două sute douăzeci) lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.

57. Potrivit art. 1998 alin. (1) Cod civil, *cel care acţionează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăţie este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune.*

58. Conform art. 2005 Cod civil, (*1) Comitentul răspunde de prejudiciul cauzat cu vinovăţie, iar în cazurile expres prevăzute de lege, fără vinovăţie, de către administratorul, salariatul său sau o altă persoană subordonată comitentului (prepus) în funcţiile care i s-au încredinţat.*

59. Art. 2025 alin. (1) Cod civil, *prevede că repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situației anterioare (transmiterea unui bun de același gen și de aceeași calitate, repararea bunului deteriorat etc.), iar dacă aceasta nu este cu putință ori dacă persoana vătămată nu este interesată de repararea în natură, prin plata echivalentului bănesc (despăgubire), stabilit prin acordul părților sau, în lipsa unui asemenea acord, prin hotărâre judecătorească.* (6) *Autorul faptei ilicite datorează de asemenea dobîndă de întîrziere la rata determinată conform art. 942 începînd cu data primirii de către persoana care răspunde de prejudiciu a somației de la partea vătămată. Dobînda de întîrziere se calculează din suma despăgubirii sau, în caz de reparare în natură a prejudiciului, din valoarea acelei reparații.*

60. În conformitate cu art. 2026 Cod civil, *(2) Dacă culpa gravă a persoanei vătămate a contribuit la producerea prejudiciului sau la agravarea lui, despăgubirea se reduce potrivit gradului de vinovăţie a persoanei vătămate.*

61. Instanța de apel subliniază că, răspunderea civilă pentru prejudiciul cauzat prin vătămare integrității corporale, prin altă vătămare a sănătății ori prin deces este o răspundere delictuală, care trebuie să conțină în sine următoarele condiții generale, inclusiv în cazurile vătămării sănătăţii în timpul executării obligaţiunilor de serviciu: existența unei fapte ilicite (în sens civil), adică acțiune sau inacțiune, care are ca rezultat încălcarea drepturilor subiective sau interesele legitime ale unei persoane; existența unui prejudiciu care constă în rezultatul sau efectul negativ suferit de o persoană prin vătămare a integrităţii corporale sau prin altă vătămare a sănătăţii ori prin deces datorită faptei ilicite (în sens civil) săvârșite de o altă

persoană; legătura de cauzalitate între fapta ilicită (în sens civil) şi prejudiciu; existenţa vinovăției persoanei care a săvârșit această faptă ilicită.

62. De asemenea, instanța de apel menționează că, **pentru survenirea răspunderii civile a angajatorului** pentru dauna cauzată sănătăţii salariaţilor sunt necesare, în afara condiţiilor generale, şi unele condiţii speciale şi anume: **a)** la momentul cauzării prejudiciului să existe raporturi de muncă între angajator şi salariat; **b)** prejudiciul să fi fost cauzat salariatului în timpul şi în legătură cu executarea obligaţiunilor de serviciu.

63. La acest capitol, instanța de apel relevă un aspect de principiu pentru soluționarea justă a prezentei cauze, și anume că, în speța dată urmează a fi efectuată o delimitare clară între răspunderea civilă delictuală și răspunderea penală.

64. Prin urmare, în opinia instanței de apel, prima instanță, acordând deplină eficiență prevederilor legale și doctrinare sus enunțate, raportate la circumstanțele cauzei, just a conchis că prezentei spețe îi sunt aplicabile și următoarele norme legale speciale.

65. Conform art. 10 alin. (2) lit. e) din Codul muncii, *angajatorul este obligat să asigure salariaţilor condiţiile de muncă corespunzătoare cerinţelor de securitate şi sănătate în muncă.*

66. Potrivit art. 196 alin. (1) din Codul muncii, *în caz de vătămare a sănătăţii sau deces al salariatului ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, salariatului i se compensează salariul (venitul) nerealizat, precum şi cheltuielile suplimentare pentru reabilitarea medicală, socială şi profesională în legătură cu vătămarea sănătăţii, sau familiei defunctului i se compensează cheltuielile legate de deces. (2) Mărimea şi condiţiile acordării garanţiilor şi compensaţiilor prevăzute la alin. (1) sunt stabilite de legislaţia în vigoare.*

67. De asemenea, Legea nr. 186 din 10.07.2008 securităţii şi sănătăţii în muncă reglementează raporturile juridice ce ţin de instituirea de măsuri privind asigurarea securităţii şi sănătăţii lucrătorilor la locul de muncă.

68. Conform art. 10 alin. (1) şi (2) din Legea securităţii şi sănătăţii în muncă nr. 186 din 10.07.2008,

(1) În cadrul responsabilităţilor sale, angajatorul este obligat să ia măsurile necesare pentru protecţia securităţii şi sănătăţii lucrătorilor, inclusiv pentru prevenirea riscurilor profesionale, asigurarea informării şi instruirii, precum şi pentru asigurarea organizării şi a mijloacelor necesare.

(2) Angajatorul este obligat să vegheze la adaptarea măsurilor prevăzute la alin. (1), ţinând seama de schimbarea împrejurărilor, cu scopul de a ameliora situaţia existentă.

69. Conform art. 17 alin. (1) li a) al Legii securităţii şi sănătăţii în muncă nr. 186 din 10.07.2008, prevede că, *angajatorul trebuie să asigure condiţii pentru ca fiecare lucrător să primească o instruire suficientă, adecvată, teoretică şi practică în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă, în special sub formă de informaţii, instrucţiuni şi/sau lecţii la angajare, care include instruirea introductiv-generală şi instruirea la locul de muncă. Instruirea periodică a muncitorilor se va efectua la intervale ce nu vor depăşi 6 luni.*

70. Potrivit art. 18 alin. (2), (4), (5) al Legii securității și sănătății în muncă nr.186 din 10 iulie 2008, *în caz de deces al lucrătorului în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, unitatea care poartă vina pentru accidentul de muncă sau pentru boala profesională repară prejudiciul material persoanelor care au dreptul la aceasta, în modul şi în mărimea stabilită de lege, şi, în plus, le plăteşte, din contul mijloacelor proprii, o indemnizaţie unică, luîndu-se ca bază salariul mediu anual al celui decedat, înmulţit la numărul anilor compleţi pe care acesta nu i-a trăit pînă la vîrsta de 62 de ani, dar nu mai puţin de 10 salarii medii anuale. Dacă reducerea capacităţii de muncă sau decesul lucrătorului a survenit în urma unui accident de muncă nu numai din vina unităţii ci şi a accidentatului, se aplică răspunderea mixtă conform legii şi mărimea indemnizaţiei unice se reduce în dependenţă de gradul de vinovăţie a accidentatului. Indemnizaţia unică se plăteşte persoanelor care au dreptul la aceasta de către unitatea care poartă vina pentru accidentul de muncă sau pentru boala profesională, în modul stabilit de Guvern.*

71. Prin Hotărârea Guvernului nr. 513 din 11 august 1993, a fost aprobat Regulamentului *cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a indemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale*, care prevede în partea sa relevantă prezentei cauze următoarele:

71.1. Pct. 1. *Întreprinderile, organizaţiile şi instituţiile, indiferent de formele lor de proprietate şi de activitate economică, în conformitate cu legislaţia Republicii Moldova poartă răspundere materială pentru prejudiciile cauzate angajaţiilor de accidentele de muncă sau afecţiunile profesionale.*

71.2. Pct. 2. *Întreprinderea este scutită de plata indemnizaţiei unice, prevăzute de legislaţia în vigoare, dacă dovedeşte că accidentul de muncă sau afecţiunea profesională nu-i poate fi imputată.*

71.3. Pct. 3. *Vina Întreprinderii în producerea accidentului de muncă sau declanşarea afecţiunii profesionale o stabilesc organele de stat special abilitate.*

71.4. Pct. 6. *În cazul când decesul angajatului a survenit în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, primesc indemnizaţia unică în părţi egale persoanele care, în conformitate cu legislaţia în vigoare, beneficiază de dreptul la repararea prejudiciului cauzat.*

Dacă persoanele menţionate în prima parte a acestui punct nu există, indemnizaţia unică se plăteşte în părţi egale soţiei (soţului), copiilor şi părinţilor decedatului (decedatei), indiferent de vîrstă, capacitatea lor de muncă şi de alte condiţii.

În caz de litigiu, indemnizaţia unică pentru persoanele prevăzute în alineatele întîi şi doi ale acestui punct se plăteşte în baza deciziei judiciare.

71.5. Pct. 8. *În cazul decesului angajatului, survenit în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, cuantumul indemnizaţiei unice pentru persoanele care beneficiază de acest drept se stabileşte în suma rezultată din înmulţirea salariului mediu anual al celui decedat cu numărul de ani compleţi pe care acesta nu i-a supravieţuit pînă la vîrsta de şaizeci de ani, dar nu mai puţin decît zece salarii medii anuale.*

71.6. Pct. 9. *Pentru calcularea indemnizaţiei unice, salariul mediu anual al accidentatului se determină pentru perioada de decontare de doi ani (24 luni calendaristice – de la data de 1 pînă la data de 1) premergători pierderii capacităţii de muncă ori decesului angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale.*

71.7. Pct. 10. *La determinarea salariului mediu anual al angajatului, căruia i s-a stabilit pierderea capacităţii de muncă sau care a decedat, pentru calcularea cuantumului indemnizaţiei unice lunile în care accidentatul nu a lucrat sau a lucrat un număr necomplet de zile din motive de boală, concediere sau din alte motive, prevăzute de legislaţia în vigoare, se exclud din calcul şi se înlocuiesc cu alte luni imediat premergătoare. Lunile în care angajatul nu a lucrat sau a lucrat un număr necomplet de zile din alte motive nu se exclud din calcul şi nu se înlocuiesc cu alte luni.*

71.8. Pct. 12. *Pentru determinarea cuantumului indemnizaţiei unice se iau în calcul toate tipurile de salarii din care, conform reglementărilor în vigoare, se reţin cote pentru asigurările sociale.*

La determinarea salariului real *al angajaţilor remuneraţi în bani şi în natură, plata în natură se recalculează la preţurile de stat cu amănuntul din perioada cînd s-a efectuat remunerarea.*

71.9. Pct. 14. *Dacă angajatul, căruia i s-a stabilit pierderea capacităţii de muncă ori care a decedat în urma unui accident de muncă sau unui afecţiuni profesionale, are o vechime în muncă mai mică de doi ani calendaristici, pentru calcularea salariului mediu anual gârştigul lui real pe întreaga perioadă de muncă se împart la numărul de zile lucrate, iar salariul mdiu zilnic obţinut se înmulţeşte cu numărul zillor lucrătoare din 12 luni complete, premergătoare pierderii capacităţii de muncă sau decesului, cauzate de acidentul de muncă sau afecţionarea profesională.*

71.10. Pct. 15. *Dacă accidentul de muncă, ce a cauzat pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului, s-a produs nu numai din vina întreprinderii, ci şi ca urmare a imprudenţei accidentatului, se aplică răspunderea mixtă. În cazul*

acesta cuantumul indemnizaţiei unice prevăzute de punctele 7 şi 8 ale prezentului Regulament se micşorează în dependenţă de gradul de vinovăţie al accidentatului în producerea accidentului de muncă. Pentru plata indemnizaţiei unice se stabileşte gradul de vinovăţie a accidentatului în modul prevăzut de legislaţie pentru repararea prejudiciilor materiale pricinuite angajatului în accidentul de muncă.

În situaţia în care pierderea capacităţii de muncă a angajatului sau decesul au survenit în urma unei afecţiuni profesionale, indemnizaţia unică se plăteşte, respectiv, în mărimile prevăzute de punctele 7 şi 8 ale prezentului Regulament. În acest caz nu se aplică răspunderea mixtă.

71.11. Pct. 18. *Cererea de plată a indemnizaţiei unice se depune la Întreprinderea care poartă vina pentru accidentul de muncă sau pentru declanşarea afecţiunii profesionale.*

71.12. Pct. 20. *Întreprinderea este obligată să examineze cererea de plată a indemnizaţiei unice şi sa ia decizia respectivă în termen de cel mult o lună din ziua depunerii cererii şi a tuturor documentelor aferente. Decizia întreprinderii privind plata indemnizaţiei unice se legalizează printr-un ordin (dispoziţie) al administraţiei întreprinderii. Ordinul (dispoziţia) trebuie să conţină motivaţia acordîrii sau neacordării indemnizaţiei, indicîndu-se persoanele cărora li se plăteşte indemnizaţia unică, cuantumul ei integral, precum şi mărimile părţilor din indemnizaţie susceptibile de plată fiecărei persoane care are dreptul de a primi indemnizaţia unică şi termenele de plată, care nu pot depăşi două luni din ziua depunerii cererii de către persoanele interesate. Copia ordinului (dispoziţiei) administraţiei întreprinderii privind plata indemnizaţiei unice sau refuzul motivat, în scris, se înmânează sau se expediază solicitantului în termen de o lună din ziua depunem cererii şi a tuturor documentelor aferente*.

71.13. Pct. 21. *Plata indemnizaţiei unice persoanelor care beneficiază de acest drept se efectuează de către Întreprinderea vinovată de producerea accidentului de muncă sau de declanşarea afecţiunii profesionale din contul mijloacelor proprii.*

72. Prin Hotărârea Guvernului nr. 1361 din 22 decembrie 2005 a fost aprobat Regulamentul privind modul de cercetare a accidentelor de muncă, care în partea sa relevantă prevede următoarele:

72.1. Conform pct. 3 din Regulamentul privind modul de cercetare a accidentelor de muncă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1361 din 22-12-2005, *prin accident de muncă se înţelege un eveniment care a produs vătămarea violentă a organismului salariatului (leziune, stres psihologic, electrocutare, arsură, degerare, asfixiere, intoxicaţie acută, leziuni corporale provocate de insecte şi animale, de calamităţi naturale etc.), ca urmare a acţiunii unui factor de risc (însuşire, stare, proces, fenomen, comportament) propriu unui element al sistemului de muncă (executant, sarcini de muncă, mijloace de producţie, mediu de muncă) şi care a condus la pierderea temporară sau permanentă a capacităţii de muncă ori la decesul salariatului, survenit: a) în timpul îndeplinirii sarcinii de muncă sau obligaţiilor de serviciu; b) înainte de începerea sau după încetarea lucrului, cînd salariatul se deplasează de la intrarea în incinta întreprinderii, instituţiei, organizaţiei (în continuare - unitate) pînă la locul de muncă şi invers, îşi schimbă îmbrăcămintea personală, echipamentul individual de protecţie şi de lucru şi invers, preia sau predă locul de muncă şi mijloacele de producţie; c) în timpul pauzelor stabilite, cînd salariatul se află pe teritoriul unităţii sau la locul său de muncă, precum şi în timpul frecventării încăperilor sanitaro-igienice sau auxiliare; d) în timpul deplasării de la domiciliu la lucru şi invers, cu transportul oferit de unitate, în modul stabilit, precum şi în timpul îmbarcării sau debarcării din acest mijloc de transport; e) în timpul deplasării de la unitatea în care este încadrat salariatul, pînă la locul de muncă, organizat în afara teritoriului unităţii, sau pînă la o altă unitate, şi invers, pentru îndeplinirea unei sarcini de muncă sau a obligaţiilor de serviciu, în timpul util pentru aceasta şi pe traseul stabilit al deplasării, indiferent de modul de deplasare sau mijlocul de transport utilizat; f) în cadrul participării la acţiuni culturale, sportive sau la alte activităţi organizate de unitate în baza ordinului sau dispoziţiei emise de angajator; g) în cadrul acţiunii întreprinse din proprie iniţiativă pentru prevenirea sau înlăturarea unui pericol ori pentru salvarea altui salariat de la un pericol în circumstanţele specificate la literele a),b),c),d) şi f) ale prezentului punct; h) în timpul instruirii de producţie sau practicii profesionale în bază de contract încheiat între angajator şi instituţia de învăţămînt, între angajator, elevi şi studenţi.*

72.2. Potrivit pct. 4 din același Regulament privind modul de cercetare a accidentelor de muncă, *prin accident în afara muncii se înţelege un eveniment care a provocat vătămarea violentă a organismului salariatului, chiar dacă s-a produs în timpul de muncă al acestuia, la locul de muncă sau pe teritoriul unităţii, în condiţii neprevăzute la punctul 3 din prezentul Regulament, cauza directă a căruia este determinată de fapte ce nu au legătură cu îndeplinirea sarcinii de muncă sau obligaţiilor de serviciu (joacă, încăierare, automutilare intenţionată, sinucidere, cazuri de boală latentă şi moarte naturală, folosire a mijloacelor de producţie în scopuri personale fără permisiunea angajatorului sau conducătorului, comitere a unui furt din avutul unităţii, angajatorului persoană fizică şi altele de acest gen). Activităţile, actele sau faptele menţionate în prezentul punct trebuie să fie confirmate prin documente corespunzătoare.*

72.3. Conform pct. 5 din Regulamentul privind modul de cercetare a accidentelor de muncă, *accident mortal constituie un eveniment care a cauzat, imediat sau după un anumit interval de timp de la producerea lui, decesul salariatului, confirmat de instituţia de expertiză medico-legală în modul stabilit.*

72.4. Potrivit pct. 14. *Accidentele grave şi mortale produse la locul de muncă sînt cercetate de Inspectoratul de Stat al Muncii.*

73. Analizând circumstanțele de fapt ale cauzei descrise în pct. 47-54 *supra* prin prisma normelor de drept enunate în pct. 57-74 *supra*, instanța de apel conchide că, instanța de fond întemeiat și legal reținut că, decedatul Catana Victor, născut la 24 aprilie 1959, la data de *****, aproximativ orele 10:30 în calitate de salariat al S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” se afla la locul de muncă și își exercita atribuțiile de serviciu, timp în care s-a produs accidentul ce s-a soldat cu decesul acestuia pe data de 25 decembrie 2022 (în spital).

74. Astfel, sub acest aspect, instanța de apel notează că, *calitatea persoanei accidentate* constituie un element caracteristic accidentului de muncă, presupunând un subiect calificat pe baza raporturilor de muncă. În speță, persoana accidentată, Catana Victor, era angajat în calitate de ciuruitor la S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” (pct. 47 *supra*).

75. De asemenea, instanța de apel reține că, *timpul în care se produce accidentul* este un alt element caracteristic accidentului de muncă. Din acest punct de vedere, pentru calificarea ca accident de muncă, este necesar ca vătămarea să aibă loc: în timpul procesului de muncă; în timpul îndeplinirii îndatoririlor de serviciu (inclusiv în afara programului obișnuit de lucru), precum şi al sarcinilor de stat sau obștești; înainte de începerea sau după încetarea lucrului; în timpul pauzelor ce au loc în desfășurarea procesului de muncă;

76. *Locul în care se produce accidentul* este un alt element determinant al accidentului de muncă. Or, pentru ca un accident să fie considerat accident de muncă, acesta trebuie să se producă la locul de muncă.

77. La caz, instanța de apel consideră că instanța de fond corect a ajuns la concluzia că, **decesul salariatului Catana Victor a survenit în urma unui accident de muncă,** deoarece accidentul s-a produs la data de *****, aproximativ ora 10:30 la locul de muncă și în timpul procesului de muncă.

78. Acest fapt este dovedit prin procesul-verbal privind cercetarea accidentului de muncă ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023, întocmit de Inspectoratul de Stat al Muncii, care este un act administrativ individual în sensul prevăzut de Codul administrativ.

79. Potrivit art. 139 alin. (3) din Codul administrativ (efectele actului administrativ), *Un act administrativ individual rămâne valabil atâta timp cât nu este retras, revocat sau anulat într-un alt mod ori nu s-a consumat prin expirarea timpului sau într-un alt mod.*

80. Procesul-verbal privind cercetarea accidentului de muncă ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023, întocmit de Inspectoratul de Stat al Muncii nu a fost retras, revocat sau anulat în modul prevăzut de lege.

81. Prin urmare, procesul-verbal privind cercetarea accidentului de muncă ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023, inclusiv faptele constatate și concluziile enunțate în acesta, se bucură de prezumția de legalitate, fiind deci obligatorii, atât

pentru părțile în cauză, cât și pentru instanțele de drept comun (inclusiv Curtea de Apel Nord) chemate să soluționeze prezenta cauză civilă.

82. Mai mult, instanța de apel notează că, S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, precum și Zavadovschi Vladislav și Samanatii Gheorghe au contestat prin cereri de chemare în judecată separate în instanța de contencios administrativ procesul-verbal privind cercetarea accidentului de muncă ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023, întocmit de Inspectoratul de Stat al Muncii. Potrivit informației publice de pe Portalul Instanțelor Judecătorești, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 17 octombrie 2025 (dosarul nr. 3-1003/2023, PIGD: 2-23056880-12-3-19042023), acțiunile înaintate de aceștia au fost respinse ca neîântemeiate.

83. Reieșind din aceste circumstanțe, instanța de apel apreciază ca fiind neîntemeiate alegațiile pârâtei .A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” din cererea de apel referitoare la dezacordul cu concluziile din hotărârea instanței de fond, bazate pe constatările și concluziile din procesul-verbal privind cercetarea accidentului de muncă ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023, întocmit de Inspectoratul de Stat al Muncii. Or, nu ține de competența instanțelor de drept comun să dea apreciere legalității și temeiniciei procesului-verbal privind cercetarea accidentului de muncă ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023, întocmit de Inspectoratul de Stat al Muncii.

84. Suplimentar, cu referire la alegațiile apelantei S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” cum că procesul-verbal privind cercetarea accidentului de muncă ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023 nu este un act ce confirmă vinovăția angajatorului de survenirea accidentului de muncă, instanța de apel le consideră nefondate, întrucât pct. 26 din Regulamentul privind modul de cercetare a accidentelor de muncă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1361 din 22 decembrie 2005 (cu modificările și completările ulterioare) prevede că, *Accidentele grave şi mortale produse la locul de muncă sînt cercetate de Inspectoratul de Stat al Muncii.* Iar pct. 30 din același Regulament stipulează că*, Cercetarea accidentelor se va finaliza cu întocmirea dosarului de cercetare care va cuprinde: a) procesul-verbal de cercetare a accidentului de muncă.* Formularul-tip al acestui proces-verbal este aprobat în anexa nr. 1 la Regulament, care conține inclusiv

compartimentele: pct. 6. ”*Descrierea detaliată a locului şi a circumstanţelor în care s-a produs accidentul*” pct. 7. ”*Cauzele producerii accidentului;”* pct. 8. *”Persoanele care au încălcat prevederile actelor legislative şi altor acte normative din domeniul muncii”;* pct. 9. ”*Măsurile de lichidare a cauzelor de producere a accidentului şi de prevenire a unor eventuale evenimente similare*”.

85. În aceeași ordine de idei instanța de apel reține că, pct. 3 din Regulamentul cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a indemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului R. Moldova nr. 513 din 11.08.1993, prevede expres că, ”*Vina întreprinderii în producerea accidentului de muncă sau declanşarea afecţiunii profesionale o stabilesc organele de stat special abilitate.”*

86. Totodată, art. 122 alin. (1) Cod de procedură civilă reglementează că, *circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.*

87. În continuare, cu referire la aspectele de fond ale prezentei cauze, instanța de apel reține că, potrivit procesului-verbal nr. ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023 privind cercetarea accidentului de muncă mortal întocmit de Inspectoratul de Stat al Muncii, rezultă că accidentul de muncă mortal suferit de către Catana Victor a avut loc pe data de *****, în jurul orelor 10:30, la Fabrica de concasare şi sortare a pietrişului (ДСФ-400) transportatotul (ЛК-2) al SA „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca”, în următoael circumstanțe:

”*Accidentul de muncă suferit de ciuruitorul Catana Victor, s-a produs în urma strivirii corpului între benza transportorului ЛК-2 şi coşul de acumulare a masei de pietriş. Lungimea benzii ЛК-2 de la tamburul din galerie până la coşul de acumulare a masei de pietriş este de 18m. Lungimea întreagă a benzii transportorului ЛК-2 este de 90 m.*

Pct. 5. În timpul cercetării accidentului s-a constatat, că maşinistul transportatoarelor și liniilor de producție Ceban Mihail a fost admis la lucru fără Permis de Exercitare pentru funcția dată şi nu a fost învățat pentru deservirea acestor maşini și mcanisme, dar deține Permis de Exercitare eliberat de ÎS Centrul

de Instruire ”immacom Didactic” pentru funcţia de concasatorist (copia se anxează).

S-a stabilit, că la Fabrica de concasare şi sortare a pietrişului (ДСФ-400) se efectuează lucrări în lipsa fişelor tehnologice (proiectelor de executare a lucrărilor) de deservire a utilajelor şi mecanismelor.

Totodată s-a stabilit, că pornirea ulterioară a mecanismelor şi utilajelor, dacă au fost oprite, după pornirea fabricii de concasare şi sortare a pietrişului (ДСФ-400), nu este combinată cu dispozitivul, care asigură semnalizarea sonoră înainte de pornire a acestor mecanisme şi utilaje. Transportorul ЛК-2 nu este dotat cu dispozitiv pentru oprirea de urgenţă a transportorului din oricare punct pe toată lungimea lui (odgon, frânghie, sârmă) şi nu este dotat cu dispozitiv de deconectare a transportorului în caz de oprire (patinare) a benzii.

Pct. 7. Cauzele producerii accidentului dependente de:

7.1 executant (Catana Victor): Încălcarea instrucţiunilor de securitate şi sănătate în muncă.

7.2. mijloace de producţie: Neajunsuri constructive şi imperfecţiuni ale utilajelor.

7.3. sarcina de muncă: Admiterea la lucru a personalului fără pregătire profesională corespunzătoare.

Pct. 8. Persoanele care au încălcat prevederile actelor legislative şi altor acte normative din domeniul muncii:

Zavadovschii Vladislav - şef secţie de producere SA „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca”, care nu a luat măsurile necesare, pentru ca echipamentul de muncă pus la dispoziţia lucrătorilor din unitate să poată fi folosit de către lucrători, fără a pune în pericol securitatea sau sănătatea lor şi anume, nu a luat măsurile suficiente necesare, pentru ca pornirea ulterioară mecanismelor şi utilajelor să fie combinată cu dispozitivul, care asigură semnalizarea înainte de pornirea lor; dotarea transportorului ЛК-2 cu dispozitiv pentru oprirea de urgenţă a transportorului din oricare punct pe toată lungimea lui; dotarea transportorului ЛК-2 cu dispozitiv de deconectare a transportorului în caz de oprire (patinare) a benzii, care a încălcat pct. 1 al Secţiunii 1 din Cerinţe Minime Generale de securitate şi sănătate pentru folosirea de către lucrători a echipamentului de muncă la locul de muncă, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.603 din

11.08.2011 Extras: Secţiunea 1 Obligaţii generale ale angajatorilor 1. Angajatorii trebuie să ia măsurile necesare pentru ca echipamentul de muncă pus la dispoziţia lucrătorilor din unitate să corespundă muncii prestate ori să fie adaptat acestui scop şi să poată fi folosit de către lucrători, fără a pune în pericol securitatea sau sănătatea lor.

Samanatii Gheorghii - maistrul Fabricii de concasare şi sortare a pietrişului, care nu a asigurat respectarea securităţii şi sănătăţii în muncă pe sectorul condus şi a admis la lucru personal fără pregătire profesională corespunzătoare, care a încălcat pct. 4.16 şi pct.10.10 din NRS 35-02-91:2008 Cerinţe de securitate industrială la concasarea, sortarea şi îmbogăţirea substanţelor minerale utile nemetafifere. Extras: pct.4.16 Muncitorii, care lucrează la obiecte, trebuie să aibă studii profesionale corespunzătoare tipului de lucrări îndeplinite, trebuie să fie instruiţi privind procedeele inofensive de executare a lucrărilor, să cunoască semnale înştiinţării de avarie, regulile de comportare în timpul avariilor, locurile de amplasare a mijloacelor de salvare şi să ştie să le folosească. Extras: pct. 10.10 Conectarea şi deconectarea unor maşini şi mecanisme cu ajutorul aparaturii de pornire se efectuează de către persoane, care deţin permis pentru deservirea acestor maşini şi mecanisme, au trecut instructajul corespunzător şi au dreptul la deservirea de sine stătătoare a lor. în timpul deconectării pe aparatura de pornire se afişează placatul: „A nu conecta!”.

Catana Victor- ciuruitor al Fabricii de concasare şi sortare a pietrişului, care a încălcat pct. 1.14 din instrucţiunea nr. 51 de securitate şi sănătate în muncă pentru maşinistul ciurului (Инструкция nr. 51 по охране здоровья и безопасности труда для машиниста грохота). Extras: pct. 1.14. Передвижение работников по территории предприятия и фабрики допускается только по предусмотренным для этого проходам, лестницам и площадкам. Перемещение через трубы, желоба, конвейеры и прочие устройства не допускается.”

88. Așadar, reieșind din faptele stabilite și concluziile date de Inspectoratul de Stat al Muncii în procesul-verbal nr. ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023 privind cercetarea accidentului de muncă mortal, rezultă că culpa în producerea accidentului de muncă soldat cu deces aparţine atât angajatorului S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş Soroca”, cât și salariatului Catana Victor, or, conform pct. 7 al

procesului-verbal menționat rezultă că cauzele producerii accidentului de muncă soldat cu decesul lui Catana Victor sunt următoarele:

- încălcarea instrucțiunilor de securitate și sănătate în muncă, comise de Catana Victor, *care a călcat cu piciorul pe benză transportatorului ЛК-2, care era la acel moment în staționare (pentru a trece peste ea în scopul de a veni în ajutorul concasatoristului Rudoi Valeriu şi maistrului Samanatii Gheorghii, care cu lopeţile descărcau transportatorul ЛК-18) timp în care transportatorul ЛК-2 a fost pornit de maşinistul transportatoarelor şi liniilor de producţie Ceban Mihail*;

- neajunsuri constructive și imperfecțiuni ale utilajelor – ”*pornirea ulterioară a mecanismelor şi utilajelor, dacă au fost oprite, după pornirea fabricii de concasare şi sortare a pietrişului (ДСФ-400), nu este combinată cu dispozitivul, care asigură semnalizarea sonoră înainte de pornire a acestor mecanisme şi utilaje. Transportorul ЛК-2 nu este dotat cu dispozitiv pentru oprirea de urgenţă a transportorului din oricare punct pe toată lungimea lui (odgon, frânghie, sârmă) şi nu este dotat cu dispozitiv de deconectare a transportorului în caz de oprire (patinare) a benzii.*”

- admiterea la lucru a personalului fără pregătire profesională corespunzătoare – ”*maşinistul transportatoarelor și liniilor de producție Ceban Mihail a fost admis la lucru fără Permis de Exercitare pentru funcţia dată şi nu a fost învăţat pentru deservirea acestor maşini și mecanisme, dar deține Permis de Exercitare eliberat de ÎS Centrul de Instruire ”Immacom Didactic” pentru funcţia de concasatorist.”*

89. Prin urmare, instanța de fond corect a concluzionat asupra temeiniciei tragerii S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş Soroca” la răspundere delictuală pentru prejudiciul cauzat salariatului decedat în accidentul de muncă, având în vedere constatările și concluziile Inspectoratului de Stat al Muncii, prin care se confirmă că decesul salariatului a survenit în urma unui accident de muncă, atât din vina angajatorului, ci şi a salariatului Catana Victor.

90. Așadar, reieșind din faptul că s-a constatat vinovăția mixtă în producerea accidentului de muncă mortal, soldat cu decesul salariatului Catana Victor, ținând cont și de circumstanțele cauzei, precum și de concluziile Inspectoratului de Stat al

Muncii în această privință, instanța de apel consideră întemeiată și echitabilă concluzia primei instanțe privind aplicarea răspunderii mixte cu stabilirea gradului de vinovăție a angajatorului S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş Soroca” în proporție de 50 % și a salariatului Catana Victor în proporție 50 %.

91. În lumina circumstanțelor descrise *supra*, instanța de apel apreciază critic și respinge ca fiind declarative și nefondate argumentele din apelul declarat de reclamanta Catana Dina privind determinarea gradului de vinovăție a angajatorului S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş Soroca” de producerea accidentului de muncă mortal în proporție de 95 %, iar al salariatului Catana Victor de doar 5 %.

92. În contextul dat, instanța de apel ține să sublinieze că, la adoptarea prezentei decizii nu se va pronunța asupra alegațiilor referitoare la dezacordul apelantei S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş Soroca” și intervenienților accesorii Zavadovschi Vladislav și Samanatii Gheorghe cu constatările și concluziile din procesul-verbal nr. ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023 privind cercetarea accidentului de muncă mortal, bazate pe Raportul de expertiză extrajudiară nr. 794-801 din 23.06.2023 (fila dosarului 75-101) întocmit de către Centrul Național de Expertize Judiciare (CNEJ) la cererea S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca”, deoarece nu ține de competența instanțelor de drept comun chemate să examineze prezenta cauză civilă să verifice temeinicia și legalitatea procesului-verbal nr. ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023 privind cercetarea accidentului de muncă mortal, or, acest lucru ține în exclusivitate de competența instanțelor de contencios administrativ în care S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş Soroca” și intervenienții accesorii în prezenta cauză Zavadovschi Vladislav și Samanatii Gheorghe au înaintat acțiuni în anularea respectivului proces-verbal ca act administrativ individual (pct. 81-82 *supra*) . Acest fapt a fost indicat expres în cererea de apel declarată de S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, fiind de asemenea confirmat de reprezentantul acesteia, precum și de reprezentantul intervenienților accesorii, în ședință de judecată la examinarea prezentei cauze în Curtea de Apel Nord.

93. Mai mult, instanța de apel reiterează că, potrivit informației publice plasată pe Portalul Instanțelor Judecătorești, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, din 17 octombrie 2025, acțiunile înaintate S.A. „Cariera de Granit

şi Pietriş Soroca” și Zavadovschi Vladislav și Samanatii Gheorghe, au fost respinse (dosarul nr. 3-1003/2023, PIGD: 2-23056880-12-3-19042023). După cum rezultă din conținutul hotărârii integrale a Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani), instanța de contencios administrativ, verificând temeinicia și legalitatea procesul-verbal nr. ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023, s-a pronunțat deja, potrivit competenței stabilite prin lege, asupra alegațiilor invocate de reclamanții îăn acea cauză, bazate pe Raportul de expertiză extrajudiară nr. 794-801 din 23.06.2023, precum și asupra alegațiilor bazate pe un alt Raport de expertiză judiciară nr. 1283-1289 întocmit ulterior de CNEJ la 08 iulie 2025, respingându-le ca neîntemiate.

94. Instanța de apel nu se va pronunța la adoptarea prezentei decizii nici asupra alegațiilor apelantei S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş Soroca” și a reprezentantului intervenienților accesorii Zavadovschi Vladislav și Samanatii Gheorghe, avocata Cepoi Ina, bazate pe anumite înscrisuri și probe din cauza penală pornită prin Ordonanţa Procuraturii raionului Soroca din 7 aprilie 2023, conform indicilor infracțiunii prevăzute de art. 183 alin. (2) Cod penal (pct. 51 *supra*), inclusiv asupra argumentele întemeiate pe ordonanța emisă la 31 octombrie 2025 de Procuratura Drochia, în cauza penală nr. 2023328008, prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Zavadovschi Vladislav și Samanatii Gheorghe (prezentată în ședința instanței de apel de avocata Cepoi Ina, fila dosarului 23-28, volumul II).

95. În primul rând, completul de judecată al Curții de Apel Nord notează că, reprezentantul intervenienților accesorii, nu a prezentat dovada că ordonanța de scoatere de sub urmărire penală prezentată este definitivă și irevocabilă, iar reprezentantul reclamantei-apelante Catana Dina, avocatul Sandu Serghei a menționat că această ordonanță a fost contestată în modul prevăzut de Codul de procedură penală.

96. În al doilea rând, instanța de apel relevă că, probatoriul administrat de organul de urmărire penală și concluziile acestuia prin prisma faptelor prevăzute ca infracțiuni în Codul penal, nu pot substitui constatările și concluziile instanțelor judecătorești chemate să examinze prezenta cauză prin prisma legislației civile în raport cu angajatorul S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, deoarece instanței de judecată îi revine sarcina stabilirii existenței componenței delictului

civil și a persoanelor vinovate de comiterea acestuia, și nu organului de urmărire penală. Respectiv, neatragerea la răspundere penală a persoane nu împiedică victima prejudiciului să ceară repararea prejudiciului prin instituția răspunderii civile delictuale, care are reguli distincte față de răspunderea penală.

97. Pe de altă parte, instanța de apel notează că, existența unei ordonanțe de refuz în pornirea urmăririi penale care este întemeiată pe concluziile organului de urmărie penală (implicit ale procurorului), nu echivalează cu o probă care are autoritatea de lucru judecat (*res judicata*), nefiind deci obligatorie pentru instanța de judecată chemată să soluționeze prezenta cauză civilă. Or, potrivit art.123 alin. (3) Cod de procedură civilă, doar sentinţa pronunţată de instanţa judecătorească într-o cauză penală, rămasă irevocabilă, este obligatorie pentru instanţa chemată să se pronunţe asupra efectelor juridice civile ale actelor persoanei împotriva căreia s-a pronunţat sentinţa numai dacă aceste acte au avut loc şi numai în măsura în care au fost săvârşite de persoana în cauză.

98. Așadar, instanța de apel conchide că, la caz sunt întrunite condiţiile legale pentru răspunderea civilă a angajatorului S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca” ca urmare a acidentului de muncă soldat cu decesul salariatului Catana Victor, or, pârâta și intervenienții accesorii, nu au prezentat probe admisibile care să infirme circumstanțele constatate de Inspectoratul de Stat al Muncii în procesul-verbal nr. ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023 privind cercetarea accidentului de muncă mortal, prin care s-a constatat responsabilitatea mixtă a angajatorului și a salariatului de producerea accidentului de muncă.

99. În continuare, în ceea ce privește stabilirea mărimii indemnizației unice pentru decesul salariatului în accidentul de muncă, instanța de apel relevă că, deși prima instanță întemeiat a stabilit gradul de vinovăție al angajatorului S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş Soroca” în producerea accidentului de muncă soldat cu decesul salariatului Catana Victor proporție de 50 %, totuși la determinarea cuantmului indemnizației respective, nu a aplicat normele legale care urmau a fi aplicate.

100. Astfel, prima instanță la adoptarea hotărârii în această latură a indicat următoarele:

”*ținând cont de certificatul privind salariul achitat de către companie lui Catana Victor pe perioada mai 2021 – decembrie 2022 (f.d. 123, 104), în conformitate cu prevederile art. 18 alin. (2) al Legii 186 din 10.07.2008, salariul mediu lunar al salariatului Catana Victor primit pe perioada de 20 luni constituie suma de 6351,04 lei, înmulțit cu 12 luni și cu 10 salarii medii anuale (6351,04*12*10), obținem suma de 762124,80 lei, împărțită la 2, constituie suma de 381062,40 lei.*”

101. Însă instanța de fond nu a ținut cont de faptul că prevederile art. 18 alin. (2), (4), (5) al Legii securității și sănătății în muncă nr.186 din 10 iulie 2008 urmau a fi aplicate în coroborare cu prevederile Regulamentului cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a indemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 513 din 11 august 1993 (cu modificările și completările ulterioare).

102. Astfel, în pct. 9 din acest Regulament, este prevăzută regula generală de determinare a indemnizației pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, și anume:

”Pentru calcularea indemnizaţiei unice, salariul mediu anual al accidentatului se determină pentru perioada de decontare de doi ani (24 luni calendaristice – de la data de 1 pînă la data de 1) premergători pierderii capacităţii de muncă ori decesului angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale.”

103. Iar pct. 14 din același Regulament reglementează modul de determinare a indemnizației respective **în situația în care accidentatul are o vechime în muncă mai mică de doi ani calendaristici**, și anume: ”*14. Dacă angajatul, căruia i s-a stabilit pierderea capacității de muncă ori care a decedat în urma unui accident de muncă sau unui afecţiuni profesionale, are o vechime în muncă mai mică de doi ani calendaristici, pentru calcularea salariului mediu anual cârştigul lui real pe întreaga perioadă de muncă se împart la numărul de zile lucrate, iar salariul mediu zilnic obținut se înmulțește cu numărul zillor lucrătoare din 12 luni*

complete, premergătoare pierderii capacității de muncă sau decesului, cauzate de accidentul de muncă sau afecționarea profesională.”

104. La caz, la momentul producerii accidentului de muncă – *****, care s-a soldat cu decesul salariatului Catana Victor, dânsul avea o vechime în muncă mai mică de doi ani calendaristici, or, a fost angajat la S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” la data de 13 mai 2021 (pct. 51 *supra*).

105. Prin urmare, mărimea indemnizației unice pentru decesul salariatului Catana Victor în urma accidentului de muncă, urma a fi determinată în conformitate cu regula (formula) prevăzută la pct. 14 din Regulamentului cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a indemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 513 din 11 august 1993, normă care însă nu a fost aplicată de prima instanță la adoptarea hotărârii din 23 decembrie 2024.

106. Aceasta fiind situația, în vederea corectării respectivei erori, instanța de apel va admite apelul declarat de Catana Dina, va casa hotărârea instanței de fond în această latură, emițând o nouă hotărâre, prin care va determina corect mărimea indemnizației unice pentru decesul salariatului Catana Victor în urma accidentului de muncă din *****, după cum urmează.

107. Potrivit tabelelor de pontaj, anexate în copii autentificate la dosarul cauzei, salariatul Catana Victor, în perioada 13 mai 2021 – ***** a lucrat **în total 276 de zile** (anul 2021: mai 13 zile; iunie -18 zile; iulie – 22 zile; august – 13 zile; septembrie – 15 zile; octombrie – 9 zile; noiembrie – 14 zile; decembrie – 13 zile; anul 2022: ianuarie – 12 zile; februarie – 21 zile; martie – 14 zile; aprilie – 7 zile; mai – 11 zile; iunie – 13 zile; iulie – 6 zile; august – 17 zile; septembrie – 16 zile; octombrie – 16 zile; noiembrie 14 zile; decembrie 12 zile).

108. Conform extrasului din contul lui Catana Victor de la Casa Națională de Asigurări Sociale, prezentat la demersul instanței de apel, în perioada 13 mai 2021 – *****, Catana Victor obținut venituri din care i-au fost reținute cortizații de

asigurare socială în sumă totală de 156.405,35 (una sută cincizeci și șase mii patru sute cinci,35) lei (fila dosarului , volumul II).

109. Din suma de 156.405,35 lei urmează a fi dedusă suma de 15.000 lei, deoarece această sumă reprezintă un ajutor material acordat salariatului pentru tratamentul medical, după producerea accidentului de muncă, în baza ordinului administratorului S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” nr. 159 din *****. Respectiv, venitul salarial al salariatului Catana Victor pentru perioada 13 mai 2021 – ***** constituie 141.405,35 (una sută patruzeci și una mii patru sute cinci, 35) lei (156.405,35 lei – 15.000 lei = 141.405,35 lei).

110. Astfel, împărțind suma de 141.405,35 lei la 276 zile lucrate de Catana Victor în perioada 13 mai 2021 – *****, obținem venitul mediu al acestuia pentru fiecare zi din perioada menționată, ceea ce constituie 512,33 lei/zi.

111. Conform pct. 14 din Regulamentul cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a indemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, salariul mediu zilnic obținut de 512,33 lei/zi urmează a fi înmulțit cu numărul zilelor lucrătoare din 12 luni complete, premergătoare pierderii capacității de muncă sau decesului, cauzate de acidentul de muncă, care constituie 256 zile lucrătoare, după cum urmează: 1) decembrie 2021 – 23 zile; 2) ianuarie 2022 – 20 zile; 3) februarie 2022 – 20 zile; 4) martie 2022 – 22 zile; 5) aprilie 2022 – 20 zile; 6) mai 2022 – 20 zile; 7) iunie 2022 – 22 zile; 8) iulie 2022 – 23 zile; 9) august 2022 – 21 zile; 10) septembrie 2022 – 22 zile; 11) octombrie 2022 – 21 zile; 12) noiembrie 202 – 22 zile. Astfel, înmulțind suma de 512,33/zi cu 256 zile lucrătoare din cele 12 luni complete, premergătoare decesului lui Catana Victor, cauzate de acidentul de muncă, obținem suma de 131.156,48 lei/anual.

112. În conformitate cu prevederile art. 18 alin. (2) al Legii 186 din 10.07.2008, salariul mediu anual al salariatului Catana Victor (care la momentul decesului avea vârsta de 53 ani și 7 luni) de 131.156,48 lei x 10 ani = 1.311.564,80 lei (un milion trei sute unsprezece mii cinci sute șaizeci și patru leei și 80 bani). Deci, aceasta este mărimea de 100 % a indemnizației unice pentru decesul salariatului Catana Victor în urma accidentului de muncă mortal produs pe *****.

113. Corespunzător, având în vedere că la examinarea prezentei cauze, instanța de apel a constatat că se aplică răspunderea mixtă, gradul de vinovăție al S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” ca angajator, fiind în proporți de 50 %, suma indemnizației unice pentru decesul salariatului Catana Victor în urma accidentului de muncă mortal produs pe *****, care urmează a fi încasată de la S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” în beneficiul reclamantei Catana Dina, consituie 655.782,40 lei (șase sute cincizeci și cinci mii șapte sute optzeci și doi șei, 40 bani), adică 50 % din suma de 1.311.564,80 lei.

114. Atât la examinarea cauzei în instanța de fond, cât și în instanța de apel, reclamanta-apelantă Catana Dina, și reprezentantul său, avocatul Sandu Serghei, au invocat faptul cum că salariatul Catana Victor a avut venituri mai mari (flotante) din activitatea de muncă în cadrul S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, decât cele reflectate în contabilitatea întreprinderii și în contul lui CatanaVictor de la Casa Națională de Asigurări Sociale (a se vedea conținutul cererii de chemare în judecată și a cererii de apel în această privință).

115. Instanța de apel nu poate reține respectivele alegații, deoarece sunt declarative, bazate pe presupuneri, dar nu pe probe pertinente, concludente și admisibile. Or, datele din extrasul contului lui CatanaVictor de la Casa Națională de Asigurări Sociale care coroborează cu datele cu privire la veniturile obținute de Catana Victor în perioada de referință, prezentate de Serviciul Fiscal de Stat, sunt probele ce confirmă ofical și în mod obiectiv veniturile salariale obținute de către ultimul în calitate de salariat în cadrul S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, în perioada 13 mai 2021 – *****.

116. Pe când alegațiile reclamantei-apelante Catana Dina și reprezentantului său sunt bazate pe o interpretare subiectivă și sectivă a unor sume din unele fișe cu contul salarial al lui Catana Victor pentru lunile iunie-august 2022 (fila dosarului 16, volumul I), dar nu pentru întreaga perioada de activitate a acestuia la S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”.

117. Totodată, instanța de apel menționează că, în vederea dovedirii faptul că salariatul Catana Victor a avut venituri din activitatea de muncă mai mari decât

cele reflectatate în extrasul contului acestuia de la Casa Națională de Asigurări Sociale, (confirmate și prin informația furnizată de Serviciul Fiscal de Stat), reclamanta urma să prezinte probe pertinente, concludente și admisibile care să conțină concluzii certe în această privință ale specialiștilor și/sau experților în domeniul economico-financiar, sub formă de raport de inspecție financiară sau raport de expertiză financiar-contabilă, or, instanța de judecată nu este în drept să-și aroge atribuțiile de specialist/expert în domeniul dat. Însă așa probe nu au fost prezentate de reclamantă și nici nu s-a solicitat contribuirea instanței la acumularea unor astfel de probe, prin prisma prevederilor art. 117 alin. (2), art. 118 alin. (1), art. 119, art. 148 Cod de procedură civilă, iar hotărârea judecătorească nu poate bazată pe deducții ipotetice și speculative.

118. Ce ține de hotărârea primei instanțe în partea sumei încasate cu titlu de dobândă de întârziere, aceasta de asemenea urmează a fi casată cu emiterea unei noi soluții în această latură, întrucât respectiva pretenție este subsecventă pretenției privind încasarea indemnizaţiei unice pentru decesul angajatului în urma unui accident de muncă (mărimea dobânzii de întârziere depinde de mărimea indemnizației unice pentru decesul angajatului).

119. Conform art. 874 alin. (1) Cod civil, *în cazul în care, conform legii sau contractului, obligaţia este purtătoare de dobândă, se plătește o dobîndă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei aplicabilă conform alin. (2) dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.*

120. Potrivit art. 942 alin. (1) Cod civil,

(1) În cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la dobândă de întîrziere pentru suma respectivă din data imediat următoare scadenței plăţii pînă la data în care s-a efectuat plata, la rata prevăzută la alin. (2) ori la o altă rată prevăzută de dispozițiile legale speciale.

(2) al aceluiaşi articol, prevede că rata dobînzii de întîrziere este egală cu rata prevăzută la art. 874 plus 5 puncte procentuale pe an, în cazul în care debitorul este un consumator, sau 9 puncte procentuale pe an, în celelalte cazuri. Cu toate acestea, dacă înainte de scadenţă obligaţia pecuniară era purtătoare de dobîndă prevăzută de contract, în scopul determinării ratei dobînzii de întîrziere,

creditorul poate înlocui rata prevăzută la art. 874 cu rata dobînzii prevăzute de contract.

121. Conform art. 2025 alin. (6) Cod civil, *Autorul faptei ilicite datorează de asemenea dobîndă de întîrziere la rata determinată conform art. 942 începînd cu data primirii de către persoana care răspunde de prejudiciu a somației de la partea vătămată. Dobînda de întîrziere se calculează din suma despăgubirii sau, în caz de reparare în natură a prejudiciului, din valoarea acelei reparații.*

122. Dobânda prevăzută de normele legale enunțate *supra*, reprezintă o modalitate de despăgubire pentru întârzierea executării obligațiilor pecuniare, considerându-se că are loc folosirea mijloacelor financiare străine. Dobânda de întârziere poate fi solicitată de creditor în cazul neexecutării de către debitor a obligației de plată a unei sume de bani, indiferent de faptul dacă dobânda a fost sau nu stipulată în contract, legiuitorul pornind de la ideea că, prin lipsa de folosință a unei sume de bani, i se provoacă creditorului un prejudiciu, în cazul nerambursării/neachitării unei sume de bani în termen.

123. Potrivit pct. 18 din Regulamentul cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a indemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 513 din 11 august 1993, *cererea de plată a indemnizaţiei unice se depune la Întreprinderea care poartă vina pentru accidentul de muncă sau pentru declanşarea afecţiunii profesionale.*

124. Conform pct. 20 din același Regulament, *Întreprinderea este obligată să examineze cererea de plată a indemnizaţiei unice şi sa ia decizia respectivă în termen de cel mult o lună din ziua depunerii cererii şi a tuturor documentelor aferente. Decizia întreprinderii privind plata indemnizaţiei unice se legalizează printr-un ordin (dispoziţie) al administraţiei întreprinderii. Ordinul (dispoziţia) trebuie să conţină motivaţia acorării sau neacordării indemnizaţiei, indicîndu-se persoanele cărora li se plăteşte indemnizaţia unică, cuantumul ei integral, precum şi mărimile părţilor din indemnizaţie susceptibile de plată fiecărei persoane care are dreptul de a primi indemnizaţia unică şi termenele de plată, care nu pot depăşi*

două luni din ziua depunerii cererii de către persoanele interesate. Copia ordinului (dispoziţiei) administraţiei întreprinderii privind plata indemnizaţiei unice sau refuzul motivat, în scris, se înmânează sau se expediază solicitantului în termen de o lună din ziua depunem cererii şi a tuturor documentelor aferente.

125. Prin cererea prealabilă din 21 iulie 2023 adresată S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş Soroca" de către avocatul Sandu Serghei, în calitate de reprezentant al Dinei Catana, conform mandatului avocațial Seria MA nr. 1884982 din 31 ianuarie 2023 (fila dosarului 25, volumul I), s-a solicitat calcularea și plata în beneficiul lui Catana Dina, a îndemnizației unice pentru decesul salariatului cauzat în urma accidentului de muncă din cadrul S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş Soroca", suferit de Catana Victor decedat la 25 decembrie 2022, totodată menționându-se că datorită întârzierii calculării și achitării îndemnizației, se va solicita și dobânda de întârziere (fila dosarului 21-22, volumul I). Cererea dată a fost recepționată de S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş Soroca" la 25 iulie 2023 (fila dosarului 23, volumul I).

126. Contrar însă prevederilor din pct. 20 al Regulamentul cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a indemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, S.A. "Cariera de Granit și Pietriș din Soroca" nu a examinat această cerere prealabilă în modul și termenul prevăzute de actul normativ menționat, și nu a mis ordinul (dispoziția) care să conțină motivația acordarii sau neacordării (refuzului în acordarea) indemnizației unice pentru decesul angajatului.

127. Astfel, la 13 iunie 2024, Catana Dina, reprezentată de avocatul Sandu Serghei în baza aceluiași mandat avocațial Seria MA nr. 1884982 din 31 ianuarie 2023 (fila dosarului 25, volumul I), s-a adresat în instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată împotriva S.A. "Cariera de Granit și Pietriș din Soroca", solicitând încasarea pe cale judiciară din contul pârâtei a indemnizației unice de deces în urma accidentului de muncă, precum și a dobânzii de întârziere pentru neachitarea la timp a îndemnizației unice de deces, în temeiul art. 942 alin. (2) coroborat cu art. 2025 alin. (6) Cod civil, pentru perioada de întârziere a pârâtei S.A. "Cariera de Granit și Pietriș din Soroca", de la 25 august 2023 până la 08 octombrie 2025 (fila dosarului 33, volumul II).

128. Ce ține de alegațiile S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” din cererea de apel cum că, conținutul înscrisului ”cerere prealabilă (notificare)” din 21 iulie 2023 are un conținut neclar, că avocatul Sandu Serghei nu a avut împuterniciri legale de a înainta o astfel de cerere din numele Dinei Catana, că copia de pe mandatul avocatului anexat la cerere nu ar fi fost lizibilă, că la ”cererea prealabilă (notificare)” nu au fost anexate toate înscrisurile prevăzute de Regulamentul cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a indemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 513 din 11 august 1993, instanța de apel le apreciază critic, considerându-le nefondate, din următoarele motive.

129. În primul rând, instanța de apel relevă că, S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” în termen de cel mult o lună de la recepționarea cererii prealabile nu a examinat-o în modul prevăzut de cadrul normativ pertinent (pct. 123, 124 *supra*) și nu a emis un ordin (dispoziție) motivată privind respingerea acesteia sau restituirea pe motiv că nu ar corespunde exigențelor legale; ori că ar fi fost depusă de o persoană neîmputernicită, sau că nu este clară; sau că nu ar fi fost prezentate/anexate anumite acte etc. În genere, nu a fost invocată nicio obiecție/excepție în această privință.

130. În al doilea rând, instanța de apel notează că, la cererea prealabilă din 21 iulie 2023, avocatul Sandu Serghei, întru confirmarea împuternicirilor de reprezentare a Dinei Catana, a anexat copia de pe mandatul avocațial Seria MA nr. 1884982 din 31 ianuarie 2023, eliberat în temeiul contractului de asisență juridică nr. 2232/23 din 01.01.2023, pentru reprezentarea Dinei Catană față de S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, privind apărarea drepturilor în urma decesului soțului Catana Victor, fapt indicat expres pe partea *recto* a mandatului. Totodată, pe *versoul* mandatului dat sunt enumerate împuternicirile speciale de reprezentare ale avocatului prevăzute de Codul de procedură civilă, Codul de executare, Codul administrativ, precum și dreptul de înainta cereri, demersuri, petiții, de a efectua alte acțiuni procedurale. La rubrica ”Numele și prenumele clientului” și ”Semnătura clientului” este scris personal de către Catana Dina ”Catana Dina” și aplicată semnătura olografă a acesteia.

131. La cererea prealabilă, au mai fost anexate copia de buletinului de identitate al Dinei Catana, copia certificatului de deces pe numele lui Catana Victor, copia certificatului de calitate de moștenitor pe numele Dinei Catana ca soție a defunctului Catana Victor. Ce ține de procesul-verbal nr. ISM-2023-PV-24 din 20 martie 2023 privind cercetarea accidentului de muncă mortal, prin care s-a constatat responsabilitatea mixtă a angajatorului și a salariatului de producerea accidentului de muncă, acest act se afla deja în posesia angajatorului S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”

132. Instanța de apel elevă că, cererea prealabilă are un conținut suficient de clar, reprezentantul Dinei Catană descriind motivel de fapt și de drept pe care este întemeiată, iar în final a indicat expres că, se solicită: ”*Calcularea şi plata beneficiarului Catana Dina a îndemnizaţiei unice pentru decesul salariatului cauzat în urma accidentului de muncă din cadrul S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş Soroca”, suferit de Catana Victor decedat la 25 decembrie 2022*”.

133. În ceea ce privește alegațiile apelantei S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” că în cererea sus-menționată nu a fost indicat care sumă se solicită a fi plătită cu titlu de indemnizație unică pentru decesul salariatului Catana Victor, de la ce dată anume, în ce termen etc. instanța de apel evidențiază că Catana Dina și reprezentantul său nici nu aveau obligația de a calcula și indica o sumă concretă în cererea dată, precum și alte aspecte din cele invocate de apelantă, or, reieșind dn prevederile Regulamentului cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a indemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, ținea de obligația angajatorului S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” să efectueze calculul indemnizație solicitate, prin emiterea un ordin (dispoziție) în acest sens.

134. Așadar, ținând cont de concluziile enunțate *supra*, luând în considerare faptul că pretenția cu privire la încasarea din contul S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca” a indemnizației unice de deces fa fi admisă în sumă de 655.782,40 lei, instanța ajunge la concluzia de a încasa din contul S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca” în beneficiul Dinei Catana a dobânzii de întârziere în

temeiul art. 942 alin. (2) coroborat cu art. 2025 alin. (6) Cod civil, pentru perioada de întârziere a pârâtei S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”: 25 august 2023 - 08 octombrie 2025 (perioada solicitată de reclamanta-apelanta Catana Dina), în mărime de 190.473,35 (una sută nouăzeci mii patru sute șaptezeci și trei,35) lei, conform calculului anexat la dosarul cauzei (fila dosarului 57, volumul II).

135. Potrivit art. 82 Cod de procedură civilă, *cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat şi din cheltuielile de judecare a cauzei.*

136. Conform art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului - proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului.

137. Reclamanta Catana Dina a solicitat încasarea din contul pârâtei S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca” a cheltuielilor de asistență juridică suportate în mărime de 8220 lei, iar prima instanță prin hotărîrea din 23 decembrie 2024 a admis această cerință.

138. Instanța de apel consideră întemeiată și legală hotărârea primei instanței în această latură, or, conform art. 90 lit. i) Cod de procedură civilă, *din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte cheltuielile de asistenţă juridică*, iar potrivit prevederilor art. 96 alin.(1), (1^1) Cod de procedură civilă, *instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile. Cheltuielile menţionate la alin. (1) se compensează părţii care a avut cîştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.*

139. În speță, reclamanta a beneficiat de serviciile avocatului Sandu Serghei, astfel a suportat cheltuieli pentru asistența juridică acordată în cadrul ședințelor de judecată în mărime de 8.220,00 lei, fapt ce se confirmă prin nota de plată nr. 01/2232/2023 din 2 ianuarie 2023 (fila dosarului 47), fiind anexat și raportul

privind acțiunile efectuate în cadrul acordării asistenței juridice clientei Catana Dina.

140. Prin urmare, instanța de judecată întemeiat a dispus încasarea din contul pârâtei S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” în beneficiul reclamantei Catana Dina a cheltuielilor de asistență juridică suportate, în mărim de 8.220,00 lei, care este rezonabilă ca cuantum, reieșind din complexitatea cauzei și volumul de lucru efectuat de avocat.

141. Potrivit art. 98 alin. (1) Cod de procedură civilă, *cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanţa judecătorească, precum şi taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pîrît proporţional părţii admise din acţiune dacă pîrîtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.*

142. Reieșind din faptul că, reclamanta Catana Dina la depunerea acțiunii a fost scutită de drept de plata taxei de stat, de la pârâta S.A. „Cariera de Granit şi Pietriş din Soroca” urmează încasa în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 25.937,64 lei, corespunzător părții admise a pretențiilor din acțiune (846.255,75 lei - 50.001 lei = 796.254,75 lei *3 % = 23.887,64 lei + 2050 lei = 25.937,64 lei.

143. Apelanta S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” a pierdut procesul și în instanța de apel. Prin urmare, în conformitate cu prevederile art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, cheltuielile de judecată suportate la examinarea cauzei în instanța de apel, nu i se compensează.

144. Apelanta Catana Dina nu a solicitat compensarea de cheltuieli de judecată suportate la examinarea cauzei în instanța de apel.

145. În temeiul celor expuse, conducându-se de prevederile art. 385 lit. c), art. 389 și art. 390 Cod de procedură civilă, Colegiul civil și de contencios administrative al Curții de Apel Nord,-

D E C I D E :

Respinge apelul declarat de S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, reprezentată de avocatul Pleșca Iulian.

Admite apelul declarat de Catana Dina, reprezentată de avocatul Sandu Serghei.

Casează parțial hotărârea Judecătoriei Soroca (sediul central) 23 decembrie 2024, emisă în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Catana Dina, reprezentată de avocatul Sandu Serghei, în contradictoriu cu S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”, intervenienți accesorii Zavadovschi Vladislav și Samanatii Gheorghe, cu privire la încasarea indemnizației unice de deces în urma accidentului de muncă și a dobânzii legale de întârziere, în partea sumelor încasate cu titlu de indemnizație unică de deces în urma accidentului de muncă și a dobânzii legale de întârziere, emițând în această latură o nouă hotărâre, după cum urmează:

Se încasează de la S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” în beneficiul lui Catana Dina indemnizația unică de deces în urma accidentului de muncă în mărime de 655.782,40 lei (șase sute cincizeci și cinci mii șapte sute optzeci și doi lei, 40 bani) și dobânda legală de întârziere în mărime de 190.473,35 lei (una sută nouăzeci mii patru sute șaptezeci și trei lei, 35 bani), iar în total suma de 846.255,75 lei (opt sute patruzeci și șase mii două sute cincizeci și cinci lei, 75 bani).

Se încasează de la S.A. ”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca” în beneficiul statului taxa de stat de a cărei plată reclamanta Catana Dina a fost scutită de drept la depunerea cererii de chemare în judecată în mărime de 25.937,64 lei (douăzeci și cinci mii nouă sute treizeci și șapte lei, 64 bani).

În rest, hotărârea Judecătoriei Soroca (sediul central) din 23 decembrie 2024, se menține fără modificări.

Decizia este definitivă din momentul pronunțării, dar poate fi atacată cu recurs în Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni de la comunicarea deciziei motivate, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Președintele completului,

judecător Stanislav Grosu

Judecătorii Alina Țihonschi

Radu Holban